

PIARISTA DIÁK

Az MPDSz 2014-es évi rendes közgyűlésének összehívása

Kedves Barátaim! Öregdiáktársaim!

Egyeztetve a Magyar Piarista Diákszövetség Elnökségével Szövetségünk ez évi rendes közgyűlését 2014. április 5-én, szombat délelőtt 9 órára összehívom.

Helyszíne a Duna-parti Piarista Kápolna (Budapest, V. Piarista – volt Pesti Barnabás – utca 1., bejárat a gimnázium főkapuján). A lift használatát a rászorulóknak számára biztosítjuk.

A fenti időpontban megállapított határozatképtelenség esetén a közgyűlést azonos napirendi pontokkal ugyanazon a napon délelőtt 10 órára hívom össze. Ez a megismételt közgyűlés már a megjelentek számától függetlenül határozatképesnek minősül.

A közgyűlés napirendje:

1. Szentmise.
2. Megnyitó, üdvözlés, a levezető elnök megválasztása.
3. A napirend elfogadása.
4. Az írásbeli beszámolók szóbeli kiegészítése, elfogadása.
 - a) elnöki beszámoló
 - b) főtitkári beszámoló
 - c) választmányi elnöki beszámoló.Vita és határozathozatal.
5. A módosított Alapszabály ismertetése és elfogadása – Vita és határozathozatal.
6. A MPDSz 2013. évi beszámolójának és közhasznúsági mellékletének, valamint a Felügyelő Bizottság jelentésének ismertetése és elfogadása. Vita és határozathozatal.
7. A MPDSz 2013-as költségvetésének ismertetése és elfogadása – Vita és határozathozatal.
8. A Jelölőbizottság javaslatának ismertetése a főtitkárjelöltek és feltételelesen a Felügyelő Bizottság elnökének személyére; helyszíni javaslatok megtétele, határozathozatal a jelölőlista véglegesítéséről.
9. A főtitkárjelöltek rövid bemutatkozása.
10. A szavazatszedő bizottság megválasztása.
11. Titkos szavazás a Főtitkár személyéről.

12. Szavazatszámolás.
13. A szavazás eredményének ismertetése.
14. Feltételelesen: nyílt szavazás a Felügyelő Bizottság elnökének személyére.
15. Kitüntetések átadása.
16. Agapé.

A 4–7. napirendi pontokhoz tartozó írásbeli anyagok az új honlapon (www.mpdsz.hu) és a Szövetség irodahelyiségében (az első emeleten jobbra) március 22-től kezdve megtekinthetőek lesznek.

Budapest, 2014. március 15.

*Várgedő Tamás s.k.
a Választmány elnöke*

25 éves jubileum...

A Magyar Piarista Diákszövetség 2014. október 11-én ünnepli alapításának 25. évfordulóját a Budapesti Piarista Gimnáziumban hálaadó szentmise és ünnepi közgyűlés keretében. Erre szeretettel hívják a Diákszövetség minden tagját, az öregdiákokat, a Rend barátait.

A vezetőség

50 éve halt meg és 125 éve született Sík Sándor atya

Dr. Lukács László piarista, a Vigília főszerkesztőjének beszéde a Sík Sándor emlékmise alkalmával 2013. szeptember 29-én.

Ha egy közismert személyiség meghal, életműve lezárul. Az illő búcsúztatás után a lexikonírók a róla szóló, addig befejezetlen szócikkbe beírják a halál dátumát a születés dátuma mellé. A pályatársak kezdik összegezni, elemezni az immár befejezett életművet, tanulmányokat írnak, konferenciákat tartanak róla. Az érdeklődést aztán lassan elhalványítja a múlt idő. Legfeljebb egy-egy évforduló ad alkalmat arra, hogy újra felidézzék emlékét, az idő növekvő távlatából talán új szempontokkal egészítve ki az addig kialakult összképet.

Az egyházban, ha valaki meghal, Isten irgalmasságáért könyörgünk az elhunyt számára, gyászmisét, később emlékmisét mondunk, hiszen ki tudja, ő szorul-e még rá a mi közbenjáró imánkra tisztulása folyamatában, vagy pedig már eljutott az isteni élet teljességére: ott van az angyalok és a szentek boldog közösségében, részesedve a Szentháromság életében. Akkor pedig inkább mi fohászunk hozzá, közbenjárását kérve magunknak.

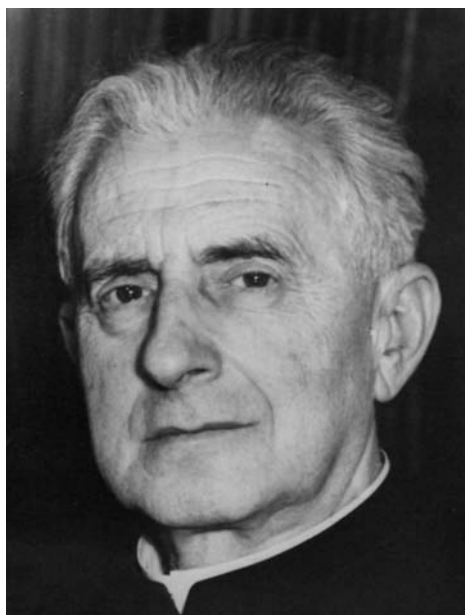
Amikor most az ötven éve elhunyt Sík Sándorra emlékezünk, mindkét utat végigjárjuk, hiszen felidézzük az emlékét írásokkal, emlékesttel, kiállítással. Maradjon a szakemberek dolga, hogy méltassák az irodalomtudóst, a költőt, a pedagógust, a magyar cserkészlet egyik meghatározó alakját, a piarista rendfőnököt, a magyar egyháznak évtizedeken át egyik kiemelkedő személyiségét. A szentmise azonban alkalmat ad arra, hogy más nézőpontból tekintsük reá, alakjára és életművére. Hiszen, mint reméljük, ő már eljutott arra a teljességre, amelyre egész életében vágyott és készült, s amelynek immár boldog részesévé vált.

Hogyan láthatja vajon „onnan felülről”, a Szentháromság boldog öröklétéből az ideleln immár ötven éve lezárult életművét, hogyan lát bennünket, mai piaristákat, s folytathatnánk, hogyan látja a mi korunkat, a mai magyar valóságot?

Bátran kimondhatjuk, hogy egész élete, különlegesen sokoldalú és termékeny munkássága egyetlen nagy előkészület volt erre az „odaátra”. Azért tudott olyan nagy hatással lenni kortársaira, a történelem oly viharos évtizedeiben is, mert a tekintete mindig az odaára irányult; oda tartott és arrafelé akart vezetni mindenkit, és onnan kapott erőt a legnehezebb időkben is.

Lelkiségének, tudatosan vállalt és következetesen véghezvitt életformájának talán két vonása világítja meg ezt legjobban. Tudtommal senki sem végzett még számítógépes vizsgálatot arról, hogy melyek a leggyakrabban előforduló szavak, kifejezések kivételesen gazdag irodalmi hagyatékában. E nélkül is kiugrik azonban két szó, amelyek talán a legjobban foglalják össze egyéniségét, s amelyek bizonyára az odaáti teljességben kaphatták meg igazi értelmüket. Ez a két szó: a teljesség és a szeretet.

Az első tehát a teljesség. Sík Sándor a Szentírást, főleg Szent Pál teológiáját követte, amikor Istennek

Krisztusban megnyilvánuló teljességét tartotta az élet legfőbb ajándékának és lehetőségének. Krisztusban benne lakik testi formában az istenség egész teljessége, mindnyájan az ő teljességéből merítettünk, s életünk legfőbb feladata, hogy felnőjünk Krisztus teljességére, s általa beteljük Isten egész teljességével. Ez az isteni teljesség vonzza és élteni a keresztény, a katolikus hívőt, és segíti abban, hogy valóban teljessé tegye emberi életét is. A „katolikus” szó Sík Sándor értelmezésében ezt az egyetemességet jelenti. Amint írja: egészt, nem részt, teljességet, nem félséget, kitárulást, nem elzárkózást, szeretetet és megértést, nem gyanakvást, félelmet és védekezést; erőteljes, lendületes vidám és forró igent, nem vérszegény nemet. (...) Ez az eszmény, a cél, amelyre törekednünk kell.”

A teljességnek ez az igénye jellemezte pedagógiai tevékenységét és irodalomszemléletét is. A valóságnak csak elenyésző töredéke az, amit földi szemünkkel láthatunk; a végtelenül nagyobb része az öröklét isteni valósága. Az ember akkor él teljes életet, ha már földi életében kapcsolatba kerül az odaáttal. Hiszen „az ember Isten számára van teremtve; egyetlen hivatása van, az isteni”. Tudta jól, hogy ennek a másik valóságnak fölfedezése egész embert kíván, hiszen a valóságnak „tágasági fokozatai vannak”. A keresztény nevelő feladata, hogy növendékeit rásegítse ennek a tágas, mert az isteni étellel teljes valóságnak felismerésére, és az ebben való fokozatos növekedésre. 1948-ban, az egyházi iskolák államosításakor a Te Deum miséjében így vallott erről: „A mi nevelésünknek, a keresztény nevelési rendszernek alapvető gondolata, hogy mi ifjúságunkat az egész valóságra neveltük. Beállítottuk a valóság egészébe, amely magába foglalja a természetet és a természetfölöttit, időt és örökkévalóságot, embert és Istent, a valóságnak azt a mérhetetlenül nagyobb és jelentősebb felét is, amit az isteni, az örök, a természetfölötti jelent.”

Ugyanezt a teljességet képviselte az irodalomban is.

Akkor is, amikor a magyar költők istenélményét vizsgálta, akkor is, amikor az irodalmi realizmus elvi kérdésével nézett szembe, akkor, amikor a hivatalos ideológia ezt egyre inkább a szocialista realizmus kényszerzubbonnyába gyömöszölte bele. Az evilági valóságot bemutató realizmus akkor válik teljessé, ha kiegészül egy harmadik dimenzióval, meglátja az isteni valóságot is. „A fát ábrázolva nemcsak a gyökereket és a humuszt mutatja be alatta, hanem az atmoszférát és az égboltot is fölötte.” Ez a nagy (vagy háromdimenziós) realizmus az igazi irodalom.

Hogy az isteni teljességre maga is mennyire törekedett egész életén át, azt lírai vallomásai tükrözik leginkább – fiatal korában talán túlságosan lelkendezően „megy a nap felé”, „szemben a nappal”; később természeti képekkel jeleníti meg azt a vágyát, hogy kitárja magát a mindenségnek, mint a Mátra. Vagy éppen gyermeki hasonlatokkal él, hogy kicsi fiúként belesimuljon Isten ölébe.

Öregkorára a képek egyszerűsödnek, a vágyódás a teljességre egyre bensőségebbé válik: „Hetven felé, / mint felhőn át az esti napkorong, / Mindenfelé / Egy fényességes árny borong: / Az Istené.”

Bármennyire vonzotta is a teljesség, nagyon szerette ezt a világot is, az embereket, főleg a gyermekeket; a művészetet, főleg az irodalmat és a természetet. Újra meg újra bűnbánattal vallja meg ezt a ragaszkodását: „Bocsásd meg énnem, Uram, / Hogy jobban szerettem nálad / A meggyet, a mézet, a hársfavirágot, / Felhők meséskönyvét, / Apró gyerekek gügyögését, / Fiúk-lányok mosolya lobbanását... / Bocsásd meg énnem, Uram, / Hogy Tamásnál, Teréznél / Szomjasabban lestem az öreg Aranyt, / Berzsenyi mennydörgését / meg Hamlet töprengéseit...”

Egyéniségének második alapjellemzője a szeretet. Hiszen a teljesség nem tartalmatlan tágasság, a végtelen jó vagy végtelen értelem üres ideája, vagy a mindenséget felülmúló abszolút hatalom, hanem élő szeretet, amely a Szentháromságból kiindulva átfogja a világot, és minden embert meghív a saját szeretetközösségébe. E „szeretet-centrikus teológia” szerint „Isten szeretete olyan gazdag, hogy magán kívülre is kiárad. Akar olyan teremtményt, amellyel tökéletes személyi viszonyba léphet, valakit, aki fel tudja fogni Isten szeretetét, és isteni tökéletességgel tudja viszonzni. Ez a megtestesülés tükörének értelme. Az Úr Jézus, noha teremtmény, isteni szeretettel szereti az Istent. Ez a teremtés igazi értelme és célja.” Ezek a mondatok Sík Sándornak a szeretetről szóló egyik konferenciabeszédéből valók. Szembeállítja egymással a görögség szeretettanát és a kereszténységét. „A görög szeretet-fogalom vágy, sóvárgás, törtetés alulról fölfelé; a keresztény szeretet fölülről, a szeretet ősforrásától tart lefelé. A görög szeretet vágyó szeretet, a keresztény adó szeretet”, ahogyan Jézus Krisztus, a megtestesült Istenfia egészen értünk élt, majd a keresztén értünk adta életét. A szeretetben találhatjuk meg az ember számára lehetséges legnagyobb boldogságot, s ez az, ami végül Istenben válik teljessé.

Ez a „égi és földi szeretet” volt talán a legfontosabb jellemzője Sík Sándor egyéniségének, életének. Szent Pál módjára törekedett arra, hogy élő hitével egyre jobban gyökeret verjen a szeretetben. Isten iránti szeretete

Diákokkal a budapesti piarista kápolnában, 1959.

pedig az emberek iránti szeretetben öltött testet. Ez vezette a fiatalok szolgálatára, nevelésére. „A piarista hivatás lelke – mondta az említett 1948-as, drámai beszédében – a szeretet az ifjúság, minden egyes fiatalunk iránt. (...) Nekünk, akik életünket a kalazanciusi hivatásra tettük rá, az Isten szeretete és Krisztus szeretete elsősorban az ifjúság szeretetében, cselekvő szeretetében kell hogy megnyilatkozzék.” Ezt a szeretetet, a személyiségéből áradó kedvességet, a mindenkit testvérnek tekintő nyíltszívű bizalmat tapasztalhatta meg mindenki, aki vele találkozott. Ezt érezhették meg a cserkészek, ezt a szegedi egyetemisták, ez a keresztény humanizmus hatja át költészetét. A válságos ötvenes években, amikor tehetetlenül és kiszolgáltatottan állt rendjének élén, mégis ezzel adhatott erőt sok rendtársának, akiket nem tudott megvédeni a hatalom szorításától.

Költészetében is vissza-visszatér a szeretet öröme és feladata, az emborsorsokat nyomorító történelem hullámzásaiban is. Te Deum című versében írja: „Hogy sohasem féltem a szeretettől, / és szerethettem, akik nem szerettek, / hála legyen. // Hogy akik szerettek, szépen szerettek, / és hogy nem kellett nem szépen szeretnem // hála legyen.”

Isten szeretetét sugározta maga körül, egyszerűen és alázatosan, de aki vele találkozott, gazdagabb lett ettől a találkozástól. Élete foglalata is lehet e néhány sor: „Az Isten küld testvéreim, tinéktek, / hogy sugarai eleven tüzét, / Amik arcáról a szívembe égtek, / Sugározom csendesen szerteszt, / A testvéreknek, kik az éjben járnak, / Az Isten küldött szentjánosbogárnak.”

Az Eucharishtiában egybenyílik egymással az ég és a föld. Amikor Sík Sándor földi életútját, alakját idézzük fel a szentmisében, a mi emberi perspektívánkból, fél évszázad távolából, eltűnődhetünk rajta, hogyan látja ő ma mindezt a Szentháromság szeretetközösségének ragyogó világosságából; hogyan látja azokat, akik földi életében ismerték és szerették, és hogyan lát minket, a kalazanciusi hivatás mai követőit. Elmúlt már hetven éves, egyre jobban nyomasztotta az öregség és a betegség terhe, egyre tudatosabban készült a halálon túli életre, amikor a következő sorokat leírta: „Én kilépek rozsdás keretemből, / S szürkült kezemmel, nem-szürkült szívemből / Áldást hintek a sietők után, / Atyai áldást – a történelemből.” Most atyai áldását fogadjuk, immár nem a múlt időből, hanem az örökkévalóságból.

(2014. január 31-i Hírlevél)

Sík Sándor, aki ma is tanít

2014. február 6-7-én a Szalézi-napok rendezvényei sorában a 125 évvel ezelőtt született Sík Sándorra emlékeztek a veszprémi Szalézianum Érseki Turisztikai Központban tudományos konferenciával és kiállítással.

Február 6-án a Piarista Renddel és a veszprémi Pannon Egyetemmel együttműködve Borián Tibor piarista tartott előadást „Humánium és lelkiség Sík Sándor lírájában” címmel. Majd Kovács Árpád egyetemi docens adott elő Sík Sándor esztétikai szemléletéről a három kötetes „Esz­tétika” művének elemzésével, értékelésével. Ezután Ladányi István egyetemi docens beszélt Sík Sándor Pázmány- és Zrínyi-monográfiájáról. Végül Kovács Gábor docens mutatta be Sík Sándor Gárdonyi-olvasatát.

Másnap, február 7-én nyílt meg a „Hallják meg hívők és hitetlenek” címmel a jubileumi Sík Sándor kiállítás. Megnyitó szavakat mondott dr. Márfi Gyula veszprémi érsek, Labancz Zsolt piarista tartományfőnök pedig ismertette Sík Sándor lenyűgözően gazdag és sokszínű életútját, amelyet a kiállítás is szemléletesen tükröz. Szólt arról, hogy milyen nyitott volt Sík Sándor a fiatalok iránt, amikor meghonosította a cserkészmozgalmat. Verseiből, leveleiből mély szép emberség rajzolódik ki, amely ma is aktuális: oktatóként, nevelőként ne csak a szaktárgyi tudást adjuk át a fiataloknak, hanem engedjük, hogy az emberség is kibontakozzék bennük.

A kiállításon többek között a költő halálának 50. évfordulója alkalmával készült budapesti rendi kiállítás anyaga látható, kibővítve a veszprémi piaristák egykori gimnáziumának, szellemi jelenlétének emlékeivel. Emlékszobát is berendeztek az egykori piarista tartományfőnök tiszteletére, ahol látható egykori szípkája, versíró notesze, tanári pecsétje, igazolványai, papi öltözéke. Ezenkívül számos róla készült portré, versei, könyvek és cserkésznaplók, valamint a kiállítás legfőbb kincse, a rendalapító Kalazanci Szent József ereklyéje is.

A tárlat alkotásait Koltai András, a Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Levéltárának vezetője ismertette.

A kiállítás megtekinthető a Szalézianum épületében (Veszprém, Vár utca 31) 2014. május 31-ig, kedd-vasárnap 10-17 órákor.

Borián Tibor

A Piarista Öregdiákok Baráti Köre mariánumista tagjainak 2012. évi beszámolója

A Mariánium és Auguszteum volt diákjai közül már csak 19-et tartunk nyilván. Ezek közül is egy páran mozgássérültek, vagy gyenge egészségi állapotuk miatt nem tudnak rendszeresen bejönni a kéthetenkénti összejövetelekre.

Közmegegyezésre a nyári hónapokban (július-augusztus) szünidőt tartottunk. A legforróbb napokban, a déli órákban nem mertünk az utcára kimenni a már említett, nem kielégítő egészségi állapotunkra való tekintettel. Az iskola épületében levő székelyünkre is a vakáció miatt csak körülményesebben tudtunk bejutni, ami szintén az összejöveteleket nehezítette. A téli hónapokban a nehéz útviszonyok gátolták a rendszeres összejöveteleket.

Aktivitásunk főleg a beteglátogatásra, a gyengélkedők élelmiszereivel, gyógyszerrel való ellátására, illetve egyesek anyagi támogatására irányult.

Az elmúlt év folyamán is rendszeresen gondoztuk egykori tanárnőink sírkertjét, illetve dr. Hirschler József pápai prelátus, a Mariánium alapítójának a sírhelyét.

Most a tavasz eljöttével igyekezni fogunk a rendszeres összejöveteleink beindítására, beszámolni az aktuális eseményekről, illetve ismertetni feladatainkat, megtenni minden lehetségest az összetartozás és egymás megsegítése érdekében

Schaller Judit, elnök

„Az Egyház legjobb védelme híven előadott múltja” – Piarista eszmék és sorsok a XX. századból

„Az Egyház legjobb védelme híven előadott múltja” – vallja a kötet szerzője, Szende Ákos, akinek a kötetben tizenegy tanulmánya olvasható, amelyek egy vagy több piarista szerzetes sorsát, illetve életének egy-egy életrajz különleges szeletét mutatják be a 20. század viharos második feléből. Az írások egy része a piarista pedagógia módszereit és hatásait tárja föl az iskolából kikerült diákok (mint Kovács Sándor szombathelyi püspök vagy a debreceni gimnáziumi önképzőkör egyes tagjainak) életpályáján, vagy pedig egy-egy nagyhatású tanári személyiség vonásait mutatja be.

Nem kevésbé tanulságosak azonban azok az írások sem, amelyek egy-egy nem éppen kifogástalan életpálya okait és fordulatait kutatják, például olyanokét, akik valamilyen okból a kommunista diktatúra kiszolgálóivá vagy ügynökeivé lettek. A kötet legfontosabb piarista szereplői tehát a természetrajz szakos Karl János, az ökumenizmust előmozdító Fekete Antal, a kiscsoportokat vezető Török Jenő, a geodéta Rónai Jenő, az erdei munkás és plébános Gyüre László, a diktatúra éveiben állami iskolában tanító Balogh Lajos, Molnár István, Kóváry Károly, Egyed András és Vass Péter, a finnugor nyelvész Erdélyi István, a szombathelyi püspöki irodaigazgató Farkas Dénes, a filozófus majd vegyész Divald István és végül a szerző osztályfőnöke, a fizikatanár Kovács Mihály.

Koltai András

(2014. JANUÁR 31. HÍRLEVÉL)

Toborzó

1848-as forradalom és szabadságharc bukása után az osztrák elnyomás következett. Lassan éled újra a magyar társadalmi élet és benne a magyar piaristák társadalmi és közéleti munkája. A szabadságharc utáni piaristaság az általa fenntartott magyar nyelvű iskolákon kívül is értékes szolgáltatásokat tett, mind a magyar katolicizmus, mind a magyar haza számára. Az újjáéledő társadalmi életben több egyesület keletkezett. Ezek létrehozásában és működtetésében ott voltak a piarista atyák és az öregdiákok. Többek között már akkor megindítják a katolikus iparos fiatalok szakmai és szellemi képzését is.

Lévay Imre tartományfőnök – 1888-ban megalapította a Budapesti Katolikus Kört – akkor így fogalmaz: „Magyarország addig volt hatalmas, amíg katolikus volt. Történelmünk legszebb lapjai, múltunk emlékei mind ezt bizonyítják. Az állam törvényeinek nincsenek lelkiismeretesebb követői, mint a katolikusok, és mégis nekünk, katolikusoknak kell vallásunk miatt pirulni, szegyenkezni és mindenütt mellőzötni. Elleneink főereje a mi gyengeségünkben, a mi szétszórtságunkban rejlett és rejlik ma is.” Megszívvelendő gondolatok.

A trianoni békediktátum utáni években vált lehetővé a diákszövetség szervezése. Eleinte minden iskola külön Diákszövetséget hoz létre. Az első Vácott 1923-ban alakult, majd 1934-ig további 8, végül 1941-ben alakult meg a kolozsvári.

A II. világháború után a diktatúra a piarista iskolákat – kettő kivételével – bezáratta, az egyesületeket megszüntette, azért csak a bukása előtti hónapokban, 1989-ben alakíthatták újjá az öregdiákok – most már országos szervezetként – a Magyar Piarista Diákszövetséget.

A szervezés irányítását a későbbi miniszterelnök, dr. Antall József végezte, aki a Magyar Nemzetben írt cikkével hirdette meg az újjászülető szövetség létrejöttét és programját. Az alakuló közgyűlést 1989. április 8-án tartották a városmajori kistemplomban. Tiszteletbeli elnöke dr. Antall József volt.

A Szövetség keresztény, nemzeti és piarista értékrend szerint működő közösség, összefogásban szolgál és szolgáltat, elsősorban a tagjai, valamint a Piarista Rend Magyar Tartománya, a piarista iskolák, a katolikus egyház és a társadalom részére.

Az országos szervezet tagszervezeteként jöttek létre a vidéki szervezetek. Az öregdiák szervezetek sokban előmozdították az új iskolák megindítását a régi helyen. Így megalakul a budapesti, kecskeméti, debreceni, mosonmagyaróvári, nagykanizsai, sátoraljaújhelyi, szegedi, tatai, váci szervezet. (A veszprémi öregdiák szervezetet már az MPDSz előtt megalapították.)

NEVES PIARISTA DIÁKOK MONDTÁK

• Antall József az MPDSz újjászervezője:
„Megtanítottak arra, hogy áldozatokat kell hozni a hazáért. Ha élünk, akkor szolgálni kell, szolgálni ott és

akkor, ahol és amikor lehet. Ezt kell tennie minden piarista diáknak bármely területen és bármely korban. A piarista rend missziós rendként vonult be a magyar történelembe. Nemzeti öntudatot, tárgyi tudást, európai szellemiséget és vallási türelmet adott. Akkor biztosított ökumenikus gondolkozást, amikor az még nem volt divat.”

• Dr. Frigyesy Ferenc a kecskeméti tagozat elnöke:

„A piarista iskola feladata mindig az volt, hogy gyakran neveletlen, sőt vásott fiúkból becsületes, értékes férfiakat neveljen. Ma egy súlyos bajokban megbetegedett társadalom fiaiból kell emberebb embereket, magyarább magyar férfiakat nevelni. Új Katona Józsefekre, új Klapka Györgyökre, új nemzeti és keresztény hősökre van szükség, akik alkotásaikkal és példájukkal a jobb jövő felé sodorják magukkal az egész magyar társadalmat.”

• Dr. Szabó Dezső tagozatvezető, Szeged:

„Sajnálatos, hogy az ötvenegy éves kiesés miatt nincsenek középkorú tagjaink: az utóbbi években végzett fiatalok meg nem jönnek közénk...”

Igen. Nagy gond a fiatalítás. Minden tagozatnál. Tudjuk, hogy a fiatalságnak a nem gondtalan középiskolai, gondokkal terhelt egyetemi, kihívásokkal teli egzisztencia-építés és házasulás közepette a legkevésbé fontos a diákszövetséggel foglalkozni. Mégis az érettségi találkozókon is, a diákszövetségben is várunk benneteket. Soha ne feledjétek, hogy az Alma Mater, a volt diáktársaitok és mi öregdiákok is visszavárunk benneteket, mert csak együtt tudunk alkalmazkodni a kihívásokhoz! A Diákszövetség fennmaradásának kulcsa, a jól képzett, jó szellemű, segítőkész középkorú és náluk fiatalabb öregdiákok kezében van.

A szövetség a családhoz hasonlóan működik. Minden generációnak megvan a feladata: a fiatalok tanulnak, munkába állnak, házasodnak; a középkorúak karriert építenek; a nyugdíjasok végzik a „házimunkát”, vagyis az adminisztrációt, mindnyájan fizetjük a tagsági díjat, az alapítványon keresztül pedig támogatjuk a rászoruló kezdő- és öregdiákokat!

A hazánknak, a családjainknak, a hitünknek és egymásnak tartozunk azzal, hogy szövetségbe tömörülünk.

Összeállította: Borza György senior

Beszámoló a Kolozsvári Piarista Öregdiákok Baráti Köre 2012. évi tevékenységéről

A baráti kör megalakulása óta eltelt két évtized során a vezetőség egyik fő feladata volt az összetartozás és egymásra találás megteremtése és erősítése, hogy a négy évtizedes szétszakítottság után ismét együtt lehessenek a piarista szellemben nevelkedett egykori diákok.

A rendszeres találkozások lehetőségének biztosítása azáltal van megteremtve, hogy a Báthory István Líceumhoz tartozó kisépületében – közismert nevén a „Szent Jóskában” – az iskola vezetősége megértő jóindulatának köszönhetően a piarista öregdiákok rögtön a Baráti Kör megalakulása után egy termet kaptak székhelyül. Ennek a nagy jelentőségű ténynek köszönhetően az öregdiákok heti rendszerességgel találkozhatnak székhelyükön minden kedden délután, illetve a Piarista templomban celebrált vasárnap délelőtti szentmise után. Több mint tíz esztendeje a száz éve alapított „Marianum” Római Katolikus Leánygimnázium volt végzettjei is bekapcsolódtak a baráti kör életébe, főként a hónapok utolsó vasárnapján, illetve minden hónap első és harmadik hétfői napján, amikor katolikus nevelésükhöz méltó találkozót tartanak.

A tagság magas kora, illetve az erősen lecsökkent létszám vagy a szélsőséges időjárás ellenére tavaly is sok öregdiák barátunk kereste fel rendszeresen otthonunkat, elbeszélgetve a régi diák évekről, a napi eseményekről vagy a magas korról járó gyakori betegségekről és egymás támogatásának lehetőségéről is. A heti találkozók a vezetőség tagjai is részt vettek, így lehetőség adódott a baráti kör megvalósításainak a kiértékelésére, s a megbeszélés tárgyát képezték az elvégzendő aktuális feladatok.

Általánosságban, illetve a nyilvántartási adatok alapján elmondható, hogy a helybeli tagságnak az egyharmada heti rendszerességgel felkereste 2012-ben is a baráti kör székhelyét.

Az elmúlt évben is, minden hónap utolsó vasárnapján megtartottuk összejöveteleinket, amelyeket a „Piarista Hymnus” eléneklésével, valamint a közismert „Most segíts meg Mária” imával kezdtünk. Ezt követően felköszöntöttük az abban a hónapban született barátainkat, nyomtatékosítva, hogy a más helységekből, illetve külföldön élő tagtársainkat levélben köszöntöttük fel születésnapjuk alkalmából. A vasárnapi találkozók a résztvevő öregdiákok aláírásukkal rögzítették jelenlétüket az immár közel húsz éve beindított „Emlékfüzetbe”, amelynek minden lapját Bokor Ernő barátunk művészi illusztrációi díszítik. A szervezeti témakörben megemlítjük, hogy a „nyári szüneten” kívül minden hónapban találkoztunk az Apáczai Csere János Református Öregdiákok Társaság képviselőivel, amikor megtárgyaltuk a két baráti társaság működését érintő kérdéseket. Köszönetünket fejezzük ki református barátainknak, hogy az elmúlt évben is megajándékozták baráti körünket az általuk kiadott REMÉNY című értesítő példányával.

Más öregdiák körökkel való kapcsolatunkat illetően elmondhatjuk, hogy változatlanul kapcsolatban maradtunk az évi beszámoló és tájékoztató kölcsönös elküldésével a Magyar Piarista Diákszövetséggel, a Veszprémi Piarista Öregdiákok, illetve a Máramaroszi Piarista Öregdiákok Társaságával, valamint a Nagyváradai Premontrei Öregdiákok Egyesületével.

Köszönetünket fejezzük ki az említett társaságoknak a nekünk eljuttatott küldeményekért, a Piarista Diákért, a veszprémi Tájékoztatóért és a nagyváradai Hírlevélért, amelyekből értékes információkat és tapasztalatokat osztottak meg velünk ezen társaságok működésével kapcsolatban. Nagy meglepetést jelentett számunkra és örömmünkre szolgált az elmúlt év során a Piaristák ma című lap, amely a Piarista Rend Magyar tartománya gondozásában jelenik meg, és értékes betekintést ad a piarista múlt és jelen eseményeiről. Megküldésükért ezúton mondunk köszönetet Labancz Zsolt rendfőnöknek; jó érzéssel tölt el mindannyiunkat a tudat, hogy a rendtartomány a kolozsvári piarista öregdiákokat is a piaristák nagy családjának tekinti. December folyamán 4000 forintot küldtünk a lap kiadási költségeire Fodor György confrater közvetítésével.

Köszönetünket fejezzük ki Ft. Ruppert József atyának, a Romániai Piarista Rendtartomány felelősének is, akinek gondoskodása következtében megkaptuk azt a tartalmas kiadványt, mely ismerteti a Németországban élő, egykori temesvári piarista öregdiákoknak a kapcsolattartás érdekében kifejtett példaértékű munkáját.

A piarista öregdiákokat nemcsak az alapszabály, hanem érzelmi szálak is arra készítik, hogy állandó kapcsolatban legyenek egykori kolozsvári Alma Materük utódiskolájával, a jelenlegi Báthory István Elméleti Líceummal. Ennek megfelelően az elmúlt évben is több alkalommal felkerestük személy szerint Tímár Ágnes igazgatónőt. A látogatások alkalmával felajánlottuk anyagi hozzájárulásunkat a „Báthory-napok” több rendezvényéhez, megállapítva a ballagáskor kiosztandó jutalmakat, illetve az évkezdéskor tanszersegélyre adott pénzüsségeket, valamint karácsony előtt a nehezebb anyagi körülmények között élő tanulók anyagi támogatásának nagyságát. Az említett jutalmakra, illetve támogatásokra az elmúlt évben 2450 RON-t fordítottunk.

A baráti kör 2012. évi eseményeinek sorában elsők említtük meg, hogy májusban fogadtuk a Budapesti Szent Margit Gimnázium tanulóinak egy 16 tagú csoportját, akik iskolatársaikkal meglátogatták utódiskolánkat, és előzetes felajánlásuknak megfelelően Fodor György piarista confrater irányításával segítettek a házsongárdi temetőben lévő piarista paptanárok sírkertjének kitakarításában. A 2011/2012-es tanév végén a Báthory István Líceum igazgatóságának megtisztelő meghívásának eleget téve, a vezetőség több tagja részt vett a ballagáson, és átadta a végzős diákoknak az igazgatósággal előzetesen megállapított pénzjutalmakat.

Baráti körünk működésének kiadásait, illetve az utódiszcolánk tanulóinak díjazását a „Báthory-napok” keretben – Kosztin Péter és Szervátius Tibor díj – a pénzjutalmakra, illetve az anyagi támogatásokra kifizetett összegeket tagjaink tagdíjából fedeztük. Megértve, hogy a tagsági díj kifizetése alapszabálybeli előírás, kevés kivétellel a baráti kör tagjai eleget tettek ezen kötelezettségüknek. Illesse köszönet azokat a helybeli tagjainkat, akik az évi 30 RON tagdíjat időben kifizették, egy tagunk 200 RON-nal támogatta tevékenységünket, tíz másik tag pedig 50 RON-t fizetett tagdíjként. Ugyanakkor más helységekben élő tíz tagunk az évi 30 RON helyett 150, 100 vagy 50 RON-t küldött postautalvánnyal. Külföldön élő barátaink az előző évekhez hasonlóan 100, 70 vagy 50 EUR-t küldtek tagdíjként bankátutalással. Baráti körünk 19 mariánumista tagja (kettő kivételével) befizette az évi tagdíjat, sőt egyikük 200 RON-nal járult hozzá kiadásaink fedezéséhez.

Külön köszönet illeti több elhunyt barátunk özvegyét, akik volt férjük után évi rendszerességgel befizetik vagy túlfizetik a tagdíjat, ismerve volt házastársuk kötődését a baráti körünkhöz.

A tagság létszámát illetően a következőket állapíthatjuk meg: a múlt év elején 44 helybeli, 10 az ország más helységeiben, illetve 31 külföldön élő tagja volt a baráti körnek. A marianumisták csoportja 19 tagból áll. Az említett számok 2012 végére sajnálatosan ismét csökkentek, mivel Kolozsváron három tagunk – Kovács István, Hoch Sándor, Serbán Sándor –, Bukarestben Csizék Gyula barátunk, míg Magyarországon ugyancsak egy jó barátunk, Szamosi László hunyt el. Barátaink elhunytáról megemlékeztünk a kolozsvári Szabadság napilapban, részvétünket fejeztük ki gyászoló szeretteiknek, és a kolozsváriak esetében temetésükön tisztelegtünk emlékükhöz.

Jó érzéssel és örömmel tölti el tagságunkat a Piarista Rend Magyar Tartománya és a Csíkszeredai Piarista Misszió gondoskodása. Kalazanci Szent József ünnepére, illetve novemberben Mindenszentek napjára, valamint az elhunyt piarista paptanárok és egykori diákokra megemlékező szentmisék bemutatására Kolozsvárra jött felváltva Kállay Emil és Sárközi Sándor piarista paptanár, akik szoros lelki közösséget éreznek velünk. Ez a kapcsolat sok más formában is már évekkal ezelőtt is tapasztalható volt. Ennek első és igen jelentős bizonyítéka a 40 évig rejtgetett piarista zászló felújítása volt. Ilyen irányú kérésünkkel Ft. Ruppert József – abban az időben római generálisi asszisztens – atyához fordultunk, akinek segítségével az 1901-ben készült zászló rövid idő alatt visszakapta eredeti szépségét. Napjainkban a Báthory István Líceum igazgatói irodájában, üvegszekrénybe helyezve hirdeti az egykori kolozsvári piarista főgimnázium múltját, fontosságát és szellemiségét. Illesse köszönet a fentebb említett piarista vonatkozású ünnepeken Fodor György confrater szervezésében szentmisét celebráló és homíliát mondó mindhárom piarista paptanárt, kiemelten Ft. Ruppert József atyát, aki számos alkalommal felkereste baráti körünket, ugyanakkor értékes és nagy érdeklődésnek örvendő előadásokat tartott a kolozsvári Római Katolikus Nőszövetség dísztermében.

Alapszabályból eredő kötelezettségünk, hogy paptanáraink sírkertjét gondozzuk, ami a tagság előrehaladott

kora miatt nagy problémát jelentett a vezetőség számára az elmúlt évben is. Nem könnyen, de végezetül sikerült megfelelő személyt találni, aki a tavaszi takarítást, továbbá a sírkert tisztántartását az év folyamán elvégezte. Mindenszentek előtt a gondozással megbízott személy virággal feldíszítette a sírkertben lévő nyughelyeket, ezt követően a piarista öregdiákok sok-sok méccsel világítottak. November 2-án megemlékező szentmisén vettünk részt, melyet dr. Kállay Emil mutatott be. Ezt követően a temetőben megkoszorúztuk paptanáraink síremlékét. A kalazanci szellemiség jegyében igyekeztünk a nagyon idős vagy gyengélkedő barátainkat minél többször felkeresni, felajánlva baráti segítségünket.

A kapcsolattartás és az összetartozás erősítése érdekében minden helybeli vagy más helységekben, illetve külföldön élő barátainknak, az egyházi és világi előljáróinknak húsvétkor, karácsonykor illetve újévkor írásbeli üdvözlötet küldtünk, melyekhez szép zsebnaptárakat mellékelünk. A zsebnaptárakért köszönetet mondunk ifj. Rácz Béla mérnöknek, aki közel húsz éve ajándékozta meg baráti körünket ezzel édesapja, elhunyt piarista öregdiák emléke iránti kegyeletből.

A baráti kör tagjai az elmúlt évben is sok tartalmas kulturális eseménynek részesei lehettek azon rendezvények révén, melyekre a Kolozsvári Római Katolikus Nőszövetség dísztermében került sor Ft. Kovács Sándor Kolozs-dobokai főesperes-plébános, Fábrián Mária nőszövetségi elnökhelyettes és Fodor György piarista confrater szervezésében.

Ezek közül megemlítenénk néhányat, amelyeken tagjaink szép számban vettek részt: január 23-án Piarista Nap, ahol arra emlékeztünk, hogy 235 éve kezdtek meg a tanítást Kolozsváron a kegyesrendiek (délután Bíró Vencel könyvbemutatóval), március 29-én Legyőzve győz címmel Kovács Sándor Mindszenty József bíborosról tartott előadása; november 21-én dr. Sas Péter budapesti művelődéstörténész Pázmány Péter bíborosról értekezett; december 11-én néhai tudós paptanárunk, dr. Bíró Vencel történész, író halálának 50. évfordulójáról emlékeztünk meg.

Az említett rendezvényekre minden alkalommal meghívót kaptunk, és igen megtisztelőnek tartjuk azt is, hogy a főtéri templomban a Szent Mihály arkangyal ünnepén bemutatott búcsús szentmisén a papság és a világi előjárók mellett a piarista öregdiákok részére is fenntartott helyek voltak biztosítva. A baráti kör kulturális életének záróakkordjaként említjük meg azt a színvonalas képzőművészeti kiállítást, melyen dr. Grünwald Ernő és Bokor Ernő piarista öregdiákok értékes alkotásai kerültek bemutatásra. A kiállításra a Báthory István Líceum igényesen felújított „Klub-Galériájában” került dor.

A kiállítást megnyitó beszédében Tímár Ágnes igazgatónő értékesnek minősítette a kiállított műveket, további sikeres tevékenységre biztatva mindkét öregdiákot. Az igazgatónő dicsérő és további munkára ösztönző szavaira dr. Grünwald Ernő néhány szóban, illetve több szép zongoraszám eljátszásával mondott köszönetet. Ezt követően hangsúlyozta Orbán István képzőművésztanárnak a kiállítás megszervezésében adott hathatós segítségét. A megnyitó jó hangulatban, baráti légkörben állófogadással végződött.

A baráti kör feladatait 2013-ban is többek között a következők kell képezzék:

- állandó kapcsolat az utódiskola igazgatóságával,
- bekapcsolódás a „Báthory-napok” programjaiba, jutalmak formájában,
- egyeztetés az igazgatósággal a pénzjutalmak és támogatások vonatkozásában,
- paptanáraink sírkertjének gondozása,
- gyengélkedő öregdiák barátaink meglátogatása és megsegítése,

– kapcsolattartás a helybeli, az ország már helységeiben, illetve a külföldön élő öregdiák barátainkkal és szeretteikkel.

Befejezőként elmondhatjuk, hogy a baráti kör az elmúlt esztendőben igyekezett a piarista szellemiség jegyében, és a hagyományoknak megfelelően tevékenykedni. Ennek kell áthatnia közösségi életünket ebben az évben is.

Dr. Grünwald Ernő elnök, Balázs Kornél titkár

Gondolatok a pénzről

A korábbi találkozásaink alkalmával több szép, hasznos és érdekes beszámolót hallottunk osztálytársainktól, amelyek mind azt bizonyították, hogy az iskola oktató-nevelő munkája már a mi gimnáziumi éveinkben, az ötvenes években is milyen magas szintű és mennyire eredményes volt. De most valami olyan dologra szeretném felhívni a figyelmet, amely akkor tabu témának számított, és úgy tudom, hogy talán az maradt máig is. Beszélgessünk tehát egy kicsit a pénzről. A mi időnkben ugyanis a piarista szellemiségű oktatás fő pillére a „hűen széphez, az igazhoz, a jóhoz, állhatatosan az isteni szóhoz” volt. Akkoriban, az adott körülmények miatt ez nem is lehetett másként. De gondolatébresztőnek tartom azt, hogy ez ma is így van, ami egyrészt ugyan jó és természetes, de valami azért mégiscsak hiányzik. Nekem már korábban is eszembe jutott, de most, a devizahitelek tragikus helyzetét látva nem tudom megállni szó nélkül azt, hogy e tragédiák egyik alapvető okát ne a társadalom pénzügyi ismereteinek mondhatni teljes hiányában lássam. Ezen a helyzeten változtatni viszont csak az iskola tud, hiszen az ötvenes évek óta felnőtt több olyan generáció, amelyik az iskolai oktatás keretében sem, de felnőtt élete során, a fentről diktált bérplafonok idején sem hallott a pénzről, mint a gazdaság motorjáról, és pláne nem arról, hogy azzal hogyan is kell bánni. Ezért, vagyis a szülők tájékozatlansága miatt ebben a dologban a családi háttér (néhány kivételes esettől eltekintve) sem segítheti az iskolai oktatást. Vagyis a szükséges ismeretek elsajátításának egyetlen lehetősége marad, az iskola.

Ha elfogadjuk azt a tézist, hogy az iskola feladata az életre nevelés, akkor hogyan képzelhető el egyáltalán az, hogy a pénzügyi ismeretek oktatása, mint az a tudás, amely az egész életünk egyik legfontosabb tartópillére, teljesen kimarad a tantervekből, és így a gyerekek erről semmit nem tudva lépnek ki az életbe. És nyilván utólag, a saját kárukon tanulnak majd meg minden olyan dolgot, amit már gyerekként meg kellett volna tanulniuk. Hiszen a pénz és a vele való bánni tudás tehát nem valami bűnös dolog, hanem a reálisan kitűzött jó célok elérésének egyik fontos, sőt nélkülözhetetlen eszköze, ami egy konszolidált gazdaságban valós értékmérő is egyben.

Az, hogy ez mennyire így van, arra jó példa maga a Vatikán, amely önálló, független állam, amelynek igen komoly, nem látható, de jól érzékelhető gazdasági, pénzügyi háttértevékenység ad stabilitást. Hogy mást ne is mondjak, bankjuk a Bank Ambrosio, ha jól tudom, ma is a világ egyik legtokeerősebb bankja. Szóval Vatikántól

egyáltalán nem idegen a célratoró pénzgazdálkodás. És ezért igen nagy meglepetéssel hallgattam a múlt évben elhangzott szentbeszédet, ahol az atya követendő példaként említette azt a „jó keresztény” piaci árúst, aki a vevőjét a közeli konkurens bolthoz küldte, mondván hogy ott olcsóbban, jobb árut kap. Nos, egy ilyen, egyébként nyilván jó szándékú intelem elég messze áll a mindennapok gyakorlatától, és egy elképzelt, nem létező világba vezet a diákot. Úgy gondolom tehát, hogy megragadva a kínálkozó lehetőséget, talán most már érdemes lenne a gazdasági-pénzügyi ismeretek alapszintű oktatását bevenni a piarista iskolák tantervébe, és ezzel úttörőnek lenni egy olyan dologban, amelynek szükségessége és hasznossága elvitathatatlan. Gondolok itt csak példaként arra, hogy vajon hányan tudják közülünk azt, hogy mi az az OBA (Országos Betétbiztosítási Alap), és hogy az mire jó? Nos, csőd esetén a bankba helyezett megtakarítások visszafizetését egy, a bankok által összeadott alap garantálja, ez az OBA. Ha valamelyik bank csődbe megy, akkor az ottani betéteket egy uniós jogszabály alapján 20 munkanapon belül kamatostól ebből az alaphoz fizetik vissza, de csak 100 ezer EUR, azaz ma kb. 28 millió forintos értékhatárig. Az e fölötti összegre nincs biztosítás, ez ilyenkor elvesz! Vagy akár gondolhatunk arra is, hogy egy hitelfelvételnél pl. mire kell vigyázni stb.

Na jó, de hogyan történjen ez az oktatás? – merülhet fel a logikus kérdés. Ahhoz, hogy ez az ismeret ne csak ballaszt tananyag legyen, hanem a diák vérévé váljon, már az iskolában meg kellene tanulnia azt, hogy cél- és teljesítményorientált legyen, amelynek alapjául a reális helyzet- és önértékelés, az érdekérvényesítés és a sikerorientáltság hármas kritériuma szolgálhat. Ezek tanulható, fejleszthető képességei az embernek. „Ember küzdj és bízza bízál” – mondja Madách és igaza van. Az élet nem siralomvölgy, hanem verseny és küzdelem, siker és öröm, ahol az elérhető célok kitűzése és az elért eredmények reális értékelése az a tudás, illetve képesség, amely az érvényesüléshez vezet. Igen fontos viszont azt lehetőleg már minél fiatalabb korban megtanulni, tudni és soha el nem felejteni, hogy a pénz önmagában nem cél, hanem eszköz, a jó célok elérésének egyik nélkülözhetetlen eszköze. Az oktatásnak tehát ilyen szellemben kellene történnie. Úgy gondolom tehát, hogy ha az iskola a növendékek életre nevelését komolyan veszi, és a mai kor követelményeinek megfelelően végzi, akkor ezeknek az ismereteknek az oktatását, és ezeknek a képességeknek a fejlesztését nem hagyhatja figyelmen kívül.

*Keszy-Harmath Zoltán
piarista öregdiák, érettségizett Budapesten, 1956-ban*

Emlékezés Antall József 20. halálévfordulójáról

(2013. december 12–13.)

OBERFRANK FERENC (Kerepesi temető)

Éppen ma húsz éve, hogy Antall József szíve megszűnt dobogni. A hír akkor érkezett, amikor a Magyar Piarista Diákszövetségbe – amelynek megalakítását, újraindulását éppen Antall József kezdeményezte – tömörülő öregdiáktársai a gyógyulásáért, szenvedései enyhüléséért mondandó szentmisére indultak a Dunaparti Piarista Kápolnába. A szentmise így az érte hálát adó gyászszertartássá alakult. Az emlékezetes temetési nap is innen indult az érte mondott gyázmisével. Ez mutatja, hogy a politikai közélet ismerte és elismerte az első szabadon megválasztott miniszterelnök kötődését a piarista nagycsaládhoz, mindenekelőtt az iskolához, tanáraihoz és a diáktársaihoz. Az, hogy most itt a diákszövetség elnöke beszélhet Önöknek, azt mutatja, hogy ez megragadt a magyar közélet legkiválóbbjainak emlékezetében. De mi is lehet az, amitől ez jelentőséget kap a közösség, a nemzet számára?

Biztosan azért, mert felhívja a figyelmet a család mellett az iskola meghatározó jelentőségére és felelősségére valamennyiünk sorsában. Azokéban is, ahol ez rejtve marad, de kiváltképp azokéban, akik kiemelt feladatot kapnak a közösség, a nemzet életében, mint Antall József is. Megmutatkozik, hogy mekkora szellemi, intellektuális, emberi és erkölcsi erőforráshoz juttathat bennünket egész életünkre.

Alighanem mindenki, legalábbis minden kiemelkedő személyiség megértéséhez szükséges annak ismerete, hogy kik nevelték, tanították, kikkel nőtt fel. Antall József életében és sorsában ennek megismerése ahhoz is közelebb segít minket, hogy megértsük a politika és az erkölcs sokat vitatott kapcsolatát is. Bizonyára sok magyar iskola is – a piaristákhoz hasonlóan – sok kiváló diákkal büszkélkedhet. De a történelmi „piarista válogatott” magáért beszél: Széchenyi, Kossuth, Deák, Perczel, Klapka, több aradi vértanú, Andrássy Gyula, Baross Gábor, Trefort Ágoston, Teleki Pál, Bibó István, de Semmelweis, Eötvös Loránd, Puskás Tivadar, Zipernovszky Károly, Stein Aurél, a Nobel-díjas Hevesy és Oláh György, Katona, Madách, Petőfi, Vörösmarty – egészen Pilinszky Jánosig folytathatjuk a sort, és természetesen Antall Józsefig.

A névsor minden hazafit, akármilyen politikai értékrendet is vall, meggyőzhet arról, hogy a piarista iskola megbecsülendő nemzeti kincs. Tudta ezt Antall József is, aki bízott és épített a piarista iskola növendékeire kormánya tagjai és közvetlen munkatársai kiválasztásakor is. Számos nevet megemlíthetnék, de a legmértőbb, ha Mádl Ferencét említem itt meg.

A rendszerváltozás körül sokan azt gondoltuk, hogy a politikának az erkölcs alárendeltségébe kell kerülnie. Nem volt reális várakozás...! Ez nem volt így soha és seholy, de mindig igyekeztek ezt a látszatot kelteni. Antall József megvetette a képmutatást. Tudta, hogy a politikai

cselekvést elsősorban nem erkölcsi megfontolások határozzák meg, de azt is, hogy a megítélését viszont igen.

Ezért senki sem nélkülözheti a lelkiismeretet, amit – piarista tanárainktól tudjuk – iskolázni kell; ő ezt haláláig gyakorolta. Családja tagjai, legközelebbi barátai tanúsíthatják, hogy mennyire megviselték az árulások, a kicsinyességek, és hogy mindig feltette a kérdést magának is: hol tévedtem, miben hibáztam én?!

Antall Józsefet a Teremtő megkímélte a politikai bukástól, s bár nem tudjuk mi lett volna, ha velünk marad, azt tudjuk, hogy a politikai bukás nem mindig jár együtt erkölcsi bukással. Sőt az emberi történelem sok példája arra tanít, hogy éppen a politikai bukás lehetőségének, a „kamikáze”-szerepnek a vállalása vezet másképp el nem érhető erkölcsi magaslatra.

Antall József hűséges volt hozzánk, mi is hűséggel tartozunk neki. Minden évben itt vagyunk ezen az évfordulón: volt, amikor sokan, volt, amikor kevesen, de mi mindig! Megbecsült társaink az emlékezésben az Antall József Baráti Társaság tagjai, de minden jóakarató embert idevárunk. Ebben az évben örvendetes, hogy ilyen szép számmal gyűltünk egybe.

Magunkat becsüljük meg, ha olyan nagyjainkat, mint Antall József, megbecsüljük. Vigyék el ennek hírét mindenkihez.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

BOLBERITZ PÁL (Budai Szent Anna templom)

Antall József miniszterelnök urat közvetlen munkatársai egymás közt csak úgy nevezték, hogy „osztályfőnök úr”. Itt nem messze, a Toldy Ferenc Gimnáziumban, ahol az 1959-ben érettségizett osztálynak volt az osztályfőnöke, nem úgy neveztük őt, hogy „osztályfőnök úr”, hanem a háta mögött mindig úgy neveztük, hogy „Tóni.” Ő ezt tudta, és semmi kifogása nem volt ellene. Ez is annak a jele, hogy ő világlátásban olyan ember volt, aki valóban osztályfőnökségre alkalmas volt. Mert a gimnáziumban az osztályfőnök-ideál típusa

A brüsszeli NATO-központban (1991)

az, aki gondoskodik az osztály tagjairól, ismeri őket, és nem ellenük dolgozik, hanem az ő ügyükben dolgozik. Antall Józsefnek ilyen volt az egyénisége, és ezt az egyéniséget megőrizte nagy méretekben is, amikor miniszterelnök volt.

Mik voltak ennek az osztályfőnökségnek a jellemző tulajdonságai? Elsősorban az, hogy úgy nevelt minket, hogy nem nevelt – ezzel tudta belopni magát a szívünkbe. Egy lázadó kamasz tiltakozik minden szabály és minden nevelés ellen. És ő ösztönösen megérezte azt, hogy úgy kell nevelni, hogy nem nevel. Pontosabban a példammal és a szaktudásommal neveltek. Úgyhogy azt mondhatjuk: valóban egy kiváló pedagógus volt, mert nem akart „kiváló pedagógus” lenni; kiváló tanár volt, rendkívül művelt ember volt, mert nem akart „tudós tanár” lenni. És ezzel ösztönzött bennünket arra, hogy a tudományt, a művészetet szeressük.

A másik tulajdonsága az osztályfőnöknek az, hogy gondját viseli az osztályának, de úgy, hogy az ne vegye észre. És olyan időben tanított bennünket, amikor nap mint nap olyan helyzetbe kerülhattünk, hogy esetleg „éles helyzet” is lehetett az politikai szempontból. Antall József olyan osztályfőnök volt, hogy ezeket a konfliktusokat, provokációkat mindig ügyesen, kítűnő diplomáciával elsimította, méghozzá olyan formában, amely nekünk rendkívül imponált, nagyon szellemes formában, nagyon talpraesett formában, és nem provokatíván. Úgyhogy a helyzetek, amik adódtak, a végén az ő megjegyzései alapján nevetésbe torkolltak, és nem komoly rendőrségi megfigyelés, illetve megtorlás formájában fejeződtek be. Abban az időben így mutatkozott meg a Gondviselés. Nem véletlen, hogy az osztály tagjai – mondhatnám, különbség nélkül – a szívükbe zárták az ő egyéniségét, és jó barátságot alakítottak ki vele.

A miniszterelnökségéről nem óhajtok beszélni, mert nem vagyok politikus – azt majd a történelem megítéli de még nincs elég történelmi távlat hozzá... Egyelőre a megítélés úgy történik, hogy az egyik agyba-főbe dicséri Antall Józsefet, a másik agyba-főbe szidja Antall Józsefet. Lehet, hogy eljön egy olyan idő, amikor majd mindenki agyba-főbe fogja dicsérni Antall Józsefet – ha ebből előnye származik. Mint ahogy azt lehetett látni akkor, amikor súlyos betegségben haldokolt és meghalt. És éppen ebben a templomban összegyűlt egy csomó ember – úgy, hogy nem is fértek el ebben a templomban

– és őszintén mondhatom, őszintén imádkoztunk gyógyulásáért. Én nem láttam még egy olyan komoly, spon-tán tömegmegmozdulást azóta sem, amikor megtudták az emberek, hogy a miniszterelnök úr meghalt. A zord idő ellenére hosszú sorokban sorakoztak a Parlament előtt, sötétben, hidegben, szélben közösen imádkoztak, és lerótták búcsúátogatásukat a Parlamentben felállított ravatalánál.

Úgy gondolom, hogy ebben a gesztusban sok őszinteség is volt, de hát az emberek legnagyobb része többnyire a pillanatnyi szokások és divatok rabja, és amilyen mértékben fellángolt az Antall József iránt való tisztelet, később ezt háttérbe szorult. Nem kétséges, hogy igaza volt a miniszterelnök úrnak, amikor halálos ágyán nekem mondotta: csak az ilyen bitangoktól szabadítsa meg Isten ezt az országot...!

Hát megtapasztaltuk, hogy a volt rendszer szereplői, titkos és nyilvános szereplői már felkészültek a gazdasági hatalomátvételre. És sokan azt mondták, hogy a miniszterelnök úr naiv ember volt... Hát én mondom, hogy nem volt naiv, mert egy magánbeszélgetésből kiderült, hogy pontosan tudta ő, hogy ilyenkor mit kellene csinálni, és mi lenne hatékony. De azt válaszolta az illetőnek, hogy én tudom, hogy mit lehetne most sikerrel csinálni – hiszen az ellenségei mintegy szétszedték! –, de én erre nem vagyok képes, mert nem vagyok diktátor!

Antall József igazi nemzeti-liberális gondolkodású ember volt, mint a reformkor nagyjai. Ő egy szabad országot akart, és egy igazi polgári jogállamot, nem olyat, ami aztán kialakult később. Érezték az emberek, hogy ő őszintén beszélt és cselekedett – persze erre ma már nem emlékeznek, és ezt nem is tartják a fiatalok jelentős dolognak –, de mi tudjuk, hogy ez nagyon jelentős dolog volt. Egyedül az ő személyes bátorságának köszönhető, hogy a Varsói Szerződés felbomlott a Szovjetunió tudomásul vételével, és Magyarországról kivonultak a szovjet csapatok. Ezt ma már sokan természetesen gondolják, de ez akkor egyáltalán nem volt az, mert 1956 óta Magyarország a Szovjetunió hadserege által megszállt ország volt.

Hogy hogyan ítéli meg a történelem az első szabadon választott miniszterelnök működését, azt bízunk a történészekre és a politológusokra, amikor majd megfelelő tárgyilagossgal rendelkeznek az ő személyének megítélésében. Mi mindenesetre úgy őrizzük a szívünkben az „osztályfőnök urat”, azt, aki gondját viseli a rábízottaknak, és becsületből, jellemességéből példát mutatott. Amen!

ORBÁN VIKTOR (Országháza, Felsőházi-terem)

A legnehezebb dolog a helyes hangütés eltalálása. Nehéz dolog eldönteni, hogy afféle gyászemlékezésen vagy inkább egy sikeres államférfi életművének méltatásán vagyunk-e most itt, ezen a mai napon. Antall József halálának huszadik évfordulóján már nemcsak az emlékezetünkben élő emberről és államférfiről beszélhetünk, hanem arról a két évtizedes korszakról is, amely az ő hivatalba lépésével kezdődött el, és az új Alaptörvény

elfogadásával zárult le. Ma már rendelkezésünkre áll egy olyan történeti távlat, melynek tükrében jól kivehetőek az 1990-es rendszerváltoztatás legjelentősebb mozzanatai és tanulságai. Az Antall József által vezetett magyar jobboldal rendkívül nehéz kihívással szembesült 1990-ben. A választók azzal a történelmi feladattal bízták meg, hogy vezesse át Magyarországot a „puha” diktatúrából a demokráciába, a KGST-ből a piacgazdaságba, a Varsói Szerződésből a NATO-ba. Az ország korábbi vezetői addigra már kisöpörték az államkincstárt, és csak az „adósleveleket” hagyták hátra. A magyar nép jelentős része pedig úgy képzelte el az átmenetet, mintha csak átautóznánk Ausztriába megvásárolni egy hűtőgépet. És voltak, akik számára akkor szinte a meglepetés erejével hatott, hogy a határainkon kívül is élnek magyarok, akikért mi személyes felelősséggel tartozunk. Mindent újra kellett gondolni és újra kellett alkotni: a szuverenitás helyreállításától kezdve a szomszédságpolitikán át a szociálpolitikáig, a kultúráig, az oktatásig, az önkormányzatiságig, a belső rend fenntartásáig és az ország védelméig. Visszatekintve ki lehet mondani, hogy a magyar parlamenti demokrácia intézményei Antall József áldozatos munkájának köszönhetően szilárdultak meg. Megörököltünk egy szerkezetileg teljesen életképtelen gazdaságot. A kommunizmus annak idején korszerű épületeket, működőképes gyárakat és gazdaságokat tulajdonított el, hogy 1990-re már csak ezek romjait szolgáltassa vissza a régi és az új tulajdonosoknak.

Antall Józsefnek jutott az a feladat, hogy felébressze ezt az országot, a mi hazánkat a Kádár-korszak kábulatából. Olyanok is voltak, akik az ébredés után szerettek volna inkább ismét álomba szenderülni. Az adósságra épített és a jólétnek titulált rendszert nem volt elég a tárgyalóasztal mellett legyőzni – a rendszerváltoztatásnak a közgondolkodásban is meg kellett történnie. A mindennapos gondokat – jól emlékszünk még erre –, mint amilyen egy benzináremelés a magyar társadalom megrázó kódtatásként élte át, míg olyan történelmi események, mint például a Varsói Szerződésből vagy a KGST-ből történő kilépés, vagy az Visegrádi Együttműködés kezdeményezése valahogy távoli, és ezért kevésbé fontos ügyeknek tűntek sok ember számára. A „legvidámabb barakk” kádári Magyarországa valójában egy tízmillió átnevelő tábor volt, ahol az embereket leszoktatták a politikáról, leszoktatták a nagy tervekről, miközben arra tanították őket, hogy a legjobb nem kilógni a sorból, a szürkeségből ugyanis még sosem volt baj. Kiderült: negyven év kommunizmus kevés volt ahhoz, hogy az emberek elfelejtsék, ami ezt megelőzően történt, de túl sok volt, hogy ott folytassák, ahol akkor abbahagyták, illetve abbahagyták velük. Negyven év után a magyarok egy különös „fénytörésben”, torzítva látták a Horthy-rendszerben, a II. világháborúban és 1956-ban betöltött szerepüket. Ebbe a „fénytörésbe” helyezték Antall József híres kijelentését, miszerint lélekben tizenötmillió magyar miniszterelnöke kíván lenni. Miközben itthon és a határon túl honfitársaink joggal érezhették, hogy a nemzetről való gondolkodásban végre bekövetkezett a régóta várt fordulat, emlékezetes marad az az ösztűz is, amely személy szerint a miniszterelnökre és az egész országra zúdult. Szavait pillanatok alatt a konf-

liktusok kiélezésében érdekelt külső erők kiforgatták, s úgy állították be őt, mint revánsvágyó, területi revíziót akaró, szélsőjobboldali politikust.

Antall József és az általa vezetett kormány egy olyan szituációba került, ahol úgy tűnt, rövid távon veszítenie kellett az akkori jobboldalnak, hogy hosszú távon az egész nemzet nyerhessen. Higgyék el nekem, ez minden politikus rémálma...! Antall József éppen ezt emlegette úgy, hogy ő egy „kamikaze”-kormányt vezet. Mégis, a közép-európai régió akkori álmái közül az Antall József, majd Boross Péter által vezetett kormány volt az egyetlen, amely megbízatásának négy évét ki tudta tölteni. Magam úgy értelmezem, hogy a II. világháborút követően Magyarországon létrejött egy sokra hivatott, de a nagyhatalmi érdekek miatt csak kérészetűnek bizonyult demokrácia, amelynek értékrendszerét Antall József úgy zárta magába, és úgy tartott ki mellette évtizedeken keresztül, ahogy egy összejt őrzi meg az emberi szervezet számára az újrakezdés és az öngyógyítás képességét. A Gondviselésnek köszönhető, hogy ez az összejt visszakerülhetett a magyar politikába, hogy elősegítse a magyar nép és a magyar nemzet gyógyulását.

Antall József öröksége ma is ható erő. Ma már politikai szerepének itthoni értékelése felzárkózott ahhoz, ahogy kortársai külföldön látták őt. Azok az országok, amelyeknek vezetői – az ő szavaival élve – úgy ültek a NATO és az Európai Közösség előszobájában, mint a fogorvosi rendelő várójában, ma már az Európai Unió meghatározó államai lettek. Mindez pedig azért is lehetséges, mert annak idején egy orvos-történész képes volt Közép-Európában felismerni azt a közös értékrendszert, ami az itt élő népeket egybefűzi. (...)

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

BOROSS PÉTER (Országháza, Felsőházi terem)

Az elmúlt napok a médiumok pergőtüzeit zúdították többünkre. A 20. évforduló, úgy tűnik, felkeltette az érdeklődést; feltették ugyanazokaz a kérdéseket, és mi többnyire külön-külön is azonos vagy hasonló válaszokat adtunk. Ezért én nem akarom most ismételni és ismételni azt, amit hallhattunk és láthattunk ezekben a napokban. Én úgy hiszem, hogyha Antall József személyét valaki minősíteni akarja, akkor fogalmazhat úgy, hogy ahol megjelent, a dolgok „formát” kaptak. Az egyéniség kisugárzása és annak ereje rendet teremtett ott is, ahol bizony zűrzavar volt – és volt miért...! Volt zűrzavar, ilyen-olyan-amolyan gondolatok, harmadikutas tévéézetek, és sok minden más. S amikor ő megjelent, az a fajta kereszténydemokrata szellemiségű irányultság egyértelművé vált; s akik a táborához csatlakoztak, ezt tudomásul is vették. Ilyen szerepe volt 20 évvel ezelőtt a magyar történelemben – és történelmi elődjei is vannak. Mi históriás nép vagyunk, bár néha a múlt eltűnik a szemünk elől, mert a jelen gondolatai és vitái zúdulnak ránk.

Volt-e elődje Antall Józsefnek? Volt! 1919 után hányan próbálkoztak meg miniszterelnökként az ország élére állni – és '21-ben sikerült! Két év után, amikor Bethlen István megjelent, és „fazont” adott a politiká-

nak, és „fazont” adott az országnak. És megindult a nemzetépítésnek az a korszaka, amit „bethleni konszolidációnak” is szoktunk nevezni. Ehhez hasonló szerepet töltött be Antall József képességeivel, tulajdonságaival, és nem utolsósorban szilárd erkölcsi tartással, és azzal a konok, mély meggyőződéssel, hogy elvekből az ember pressziók alatt se engedjen. Emlékszünk talán: a nagykoalícióra történő befolyás-kísérletek nagy száma...! Antall József tudta, hogy más műfajjal nem cimborálhat, más gondolkodásmódot nem lehet összevegyíteni azzal, ami az övé és az őt követőké. És ebben volt határozott, egyértelmű, és netán előnyöket elutasító, hisz nemcsak határon belülről volt ilyen presszió...!

Igen, kedves barátaim – ez az, amit talán nagy hangsúllyal kell ma is ismételtetnünk, hogy az magyar sorsfordító döntés volt, hogy kivel nem köt Antall József koalíciót. Ha továbbgondoljuk a lehetséges történeteket, hogy mi lett volna ellenkező döntés esetében, úgy vélem, elég siralmas következtetésre juthatunk.

Természetesen karakterének sajátos vonásai nem azt a típust jelenítették meg a magyar közvélemény előtt, aki úgy azonnal olyan szeretnivaló. Nem elméncséget tud mondani, arra fel lehet figyelni, azt el lehet mesélni. Nos, az ő személyiségétől ez távol állt. Viszonylag kevés, felelősséggel mondott szó esett a következő választásról, és rengeteg szó esett a nemzet jövőjéről, és annak érdekében, mi a teendő. Felsorolhatom – sokan elmondták már –, hogy milyenek voltak a gazdasági körülmények, devizahiány, adósságállás. Talán kevesebb hangsúlyt kap az az óriási piacvesztés, amely kormányának indulásához kötődött. A magyar export 30-40%-a egy viszonylag rövid időtávon belül eltűnt. és azok az elavult, oda gyártó óriások – gazdasági, ipari óriások – munka nélkül maradtak; illetőleg nem kellett volna munka nélkül maradni, csak a megrendelő közölte, hogy nem tud, nem áll módjában fizetni. Ekkora piacvesztést egy jól működő gazdaság sem bírhat ki, nem egy ilyen eladósodott.

Időspórolás céljából sem térek ki további részletekre, arra az „üzésre”, amit egyes belpolitikai körök vele szemben gyakoroltak. S azt az iszonyú teherbíró képességet, és azt a lelki indítékot és tartalék-felhasználást, hogy betegen és kezelés alatt teljes értékűen tudta vezetni az országot. De egy dologra mindenképpen szeretném a figyelmet felhívni. Mostanában valóban olyanok is mondanak kedvezőt vagy szépet róla, akik annak idején az ellenkezőjét harsogták. De van egy olyan motívum, ami úgy tűnik, nem minden hátsó szándék nélkül való: megjelent Antall József a körök szemében viszonyítási alapnak. Hogy nagyobbat lehessen ütni a jelenen, megjelent a példakép: Antall József személye.

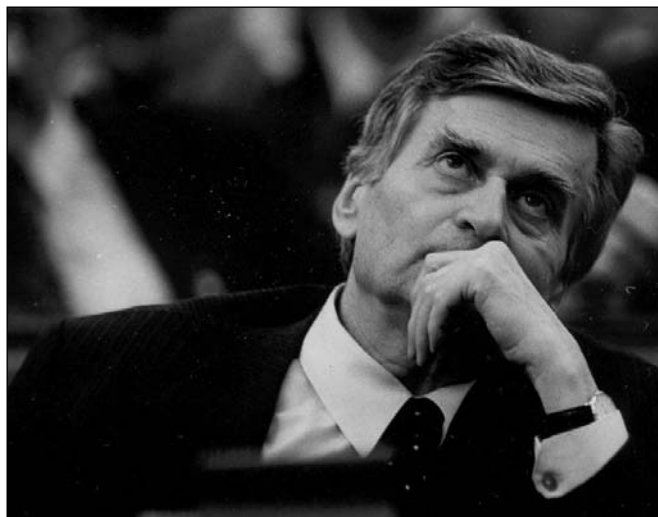
Ha valamire fel kell figyelni, hogy e szándék mögött mi húzódik meg, akkor ez az. Mert mi is történt? Eltelt 20 esztendő – a dolgok másként alakultak. Antall József fő törekvése valóban: szakítani a keleti politikai béklyókat, és az Európai Unió irányába való mozdulás, az Európai Közösség iránt való mozdulás. Istenem, de szép...! Elhangzott már itt az alapítók neve, és elnök úrtól egy Schumann-idézet. Milyen szép volt, és milyen szépnek tetszett az a „keresztény Európa”, amelyhez való csatlakozás a nemzet és minden magyar üdvére

történt volna. Hát természetesen időközben a keresztény jelző mellőzésre került az Alapokmányban, és az unió fővárosa már karácsonyfát sem akart vagy tudott állítani mások „érzékenységének” megsértését elkerülendő. Mekkoraát változott a világ! – és a dolgokhoz való viszonyulása, melynek új kötetmei jelentek meg. Én úgy hiszem, aki Antall József emlékét tényleg lelkében, szívében hordja, az nagyon jól tudja, hogy jelenleg mi lenne a véleménye. Gyakorta feltették a kérdést azokról a történetekről, amelyek Európában mostanában valóban történnek.

Belpolitika: küszködtünk a magyar alkotmánnyal, azaz az alaptörvénnyel. És amikor mód adódott rá, ezelőtt három évvel, amikor a feltételek megteremtődtek, megszületett egy új alkotmány. Mit gondolnak, hogy a mai alkotmány (vagy alaptörvény) preambulumanak szövege hogy esett volna Antall Józsefnek? Úgy hiszem, valami nagyon hasonlót fogalmazott vagy fogalmazhatott volna, ha akkor mód van rá, a parlamenti arányok figyelmével egy új alkotmány létrehozására. És ez az új alkotmány létrehozta az Antall-kormány idején a nagy gondot és sok gondot okozó erők, hatalmi erőtenyezőek egyensúlyát is. Igen! Hogy a népképviselő, a legfőbb, megkapja azt a pozíciót, hogy egy másik hatalmi ág – önmagán is némelykor túlterjeszkedve – szándékait megakadályozza. Nem most borult fel az egyensúly, hanem akkor! Akartunk új alkotmányt? Előbb is, máskor is persze hogy akartunk – hát 15 vagy 18 évig csak tárgyaltunk volna. Én tehát úgy vélem, az a keresztény-nemzeti szellemiség, ami akkor megszületett, ilyen-olyan-amolyan megszakításokkal tovább él, az folytatódik a feltételek, a változó körülmények közepette is. Mert Antall Józsefnek az az üzenete mindnyájunk számára, hogy eszményeink és elveink mellett tartunk ki, és támogassuk azokat, akik azt megvalósítják.

Úgy hiszem, én, aki ezt az üzenetet egyben intelemnek is tekintem, hálás vagyok a sorsnak, hogy egy olyan kiemelkedő személyiséget ismerhettem meg 58 évvel ezelőtt, és akinek szolgálhattam kormányzati tevékenysége alatt. Legyen személye példa a következő nemzedékek számára!

Lejegyezte: Farkas Zsolt

„A magyar piaristák és a Tanácsköztársaság” c. kötetéről

Mindabból, ami a veszített II. világháború után hazánkban megtörtént, már 1918/19-ben drámai ízelítőt kaphatott a katolikus egyház is. A szerzetesrendek feloszlata és az egyházi vagyon elkobzása hamarosan megkezdődött. Az 1919. év tavaszának és nyarának rövid, de véres időszaka a piarista rendet is súlyos válságba döntötte. Ezt a kort szemlélteti a most megjelent több mint 300 oldalas, kétrészes forrásgyűjtemény Koltai András szerkesztésében. Első felében Szakál Ádám SchP szakdolgozatát, tanulmányát adja bevezetőként az 1918-as „Népköztársaság” és az 1919-es „Tanácsköztársaság” főbb egyház- és oktatáspolitikai eseményeiről; a második részben pedig tizennégy piarista ház krónikájából, a Historia Domusából összegyűjtött személyes visszaemlékezések meg az egykori dokumentumok szerepelnek – nem csak a renden belüli, hanem azon kívüli eseményeket is taglalva. A bemutatott Mózessy Gergely (székesfehérvári püspöki levéltárvezető), Szakál Ádám (piarista tanár) és Koltai András (a piarista rend központi levéltárának vezetője) tartotta, és szólalt fel.

Ugyanerről a kötetéről készített interjút Koltai Andrással Baranyai Béla, Az Új Ember újságírója is. Az egykori eseményekben a katolikus egyház egyre kritikusabban kellett, hogy véleményt formáljon, állást foglaljon. Az őszirózsás forradalomhoz még tudott alkalmazkodni: megszervezték például a „szerzetestanárok tanácsát”, amiben ugyan a rendi előljárók nem vettek részt. A somogyi rendi birtokok elkobzása („földosztás” címén) a rendet egyik fő bevételi forrásától fosztotta meg. Vallásellenességük a társadalommal együtt őket is megdöbbsentette. A kommunisták azonban mégsem választották a szovjet példát, amennyiben nem akarták megszüntetni – legalábbis egyelőre – az egyházat szinte teljesen. Elrabolták ugyan az „államosítással” az egy-

házak meg a szerzetesrendek vagyonát, ámde tömegeken még nem vetették fogságba a papi személyeket. Épületeikbe kommunista gondnokokat helyeztek, az iskolákat is államosították, de elegendő civil tanár hiányában csak a vallás oktatását és a vallási gyakorlatokat tiltották be. Egyúttal erőltették egy súlyos következménnyel járó nyilatkozat aláírását, amelynek értelmében az egyházi pályát elhagyva az ateista diktatúra államának a szolgálatába álltak. A morális dilemmát még az egzisztenciális kiszolgáltatottság is növelte. Ez a kényszerítés azonban nem mindenütt jelentkezett teljes súlyával. Voltak, akik aláírtak, s akik nem, és volt, akik ettől függetlenül is helyükön maradtak, folytatva hivatásuk gyakorlását: a tanítást és a misézést. A szerzetesek mintegy egyharmad arányban adták aláírásukat, de ezt ők nem is vették „komolyan”, jóllehet tisztában lehetek a kiközösítés alá kerülésük súlyosságával. A törvényes világ visszatérével aztán majd mindenkit visszafogadtak a kiszabott penitencia teljesítése mellett, és csak alig néhányan csatlakoztak a „másik” oldalhoz. A diákság körében is érzékelhető volt a fegyelem bizonyos fokú lazulása, ami a „diákbizalmi” rendszer felállítására, a tanárok elleni intézkedések meghozatalára és a bizonyítvány megszüntetésére kapcsán állhatott elő.

A jelenből visszatekintve a közel évszázados múlt, úgy értékelhetjük a kommun bukását, hogy az „az utolsó pillanatban mentette meg a rendtartományt a katasztrófától.” Lehet, hogy ilyesféle vélemény alakulhatott volna ki a most éppen negyedszázada megtörtént rendszerváltozással kapcsolatban is...?

• Hivatkozások: az MPDSz 2014. február 1-jei Hírlevele és az Új Ember 2014. február 23-i száma

Szerkesztette: Farkas Zsolt

A spanyol Szent Jakab zarándokút története

Ma ismét divat végigjárni a Szent Jakab utat, de sok embernek fogalma sincs az út történetéről.

Amikor 711-ben Tarik arab vezér seregével átkelt az azóta róla elnevezett tengersizoron (Gibraltár=Gebel al Tarik=Tarik Sziklája), és 713-ban tönkrevverte a Nyugati Gót királyok hadseregét Cherez de la Fronteránál, a Hispán-félsziget legnagyobb része csakhamar arab uralom alá került, és csak Franciaországban tudta megállítani az arabok előretörését Poitiersnél Martell Károly frank fővezér.

A Hispán-félsziget északi részén, a Pireneusok hegyei közt bontakozott ki az ottani lakosság – a nyugati gótok és a velük összeolvadó római telepések, amiből létrejött a spanyol nép – ellenállása. Az arabok le akarták ezt verni, és döntő ütközetre készültek a Don Pelayo vezette spanyolok ellen. Ekkor lecsapott egy hullócsillag egy

réten, annak jeleként, hogy itt ássanak, mert itt találják meg Szent Jakab apostol holttestét. Ez meg is történt, s a Jeuzsálemből csodás módon odajutott holttestet kiásták és bevitték egy templomba.

A hamarosan lezajló covadongai csatában Szent Jakab lovagi páncélban részt vett a spanyolok oldalán – mint nálunk Szent László a kúnok ellen –, és győzelemre segítette a spanyolokat. Ezzel a kis piréneusi grófságok megmenekültek az arab uralomtól, és innen indulhatott el a „Reconquista”, a félsziget visszaszerzése, amely 700 évig tartott, és Granada elfoglalásával ért véget 1492-ben.

Szent Jakab viszont Spanyolország védőszentje lett. A kérdéses réten, ahol a hullócsillag lecsapott, számára templomot építettek, és holttestét azóta itt őrzik; lovagi páncélos alakja pedig az egyik oldalkápolnában látható.

A templom körül aztán város is keletkezett, melyet Santiago de Compostellá-nak neveztek el. Compostella: Campus stellae=a csillag rétje, Santiago pedig Sant Jago=Szent Jakab. A többi szentet külön szóval írják: San Pedro, San Paulo stb; de Szent Jakab nevét egybeírják, annak jelzésére, hogy ő Spanyolország speciális védőszentje: Santiago. Tehát a város neve: Santiago de Compostela – magyarul Csillagréti Szent Jakab.

Mivel az arabok a VII. század végén elfoglalták a Szentföldet és Jeruzsálemet, és így megnehezült az apostolok sírjához való zarándoklat, divatba jött egyre inkább, hogy a Szent Péter és Szent Pál sírját rejtő Róma mellett az egyetlen, keresztény földön fekvő, és elérhető apostol sírjához zarándokoljanak a hívek Compostelába Szent Jakab sírjához. Így alakult ki a Szent Jakab zarándokút, mely Franciaországban kezdődött. Négy helyen lehetett átkelni a Píréneusok hegláncán (legdívatosabb volt a Roncevallesi Hágó). A négy ág a baszk vidéken fekvő

Punta de Reina (a királynő hídja) városkában egyesült, és a továbbiakban Valladolid, Burgos és León érintésével haladt Santiago felé.

Az út mentén szállások, vendégfogadók alakultak ki, és a XI. században még a világ első utikalauzát is megírták a zarándokok számára; a későbbi Callixtus pápa a „Codex Callixti”-t.

A zarándokcsoportok persze fáradtan, izzadtan, és kissé szagosan érkeztek meg a székesegyházba. Ezért alkalmazták az illatok ellensúlyozására a felfüggesztett hatalmas tömjénezőt, a botafogo-t, melyet 8 ember mozgatott hosszú rudakon a templom felső részén lévő síneken. A Santiagóba való zarándoklás divatja persze a felvilágosodás korától csökkent, de sohasem halt ki.

Ma ismét divat lett, de általában nem, mint vallási zarándoklat, hanem mint érdekesség és sportteljesítmény.

Dr. Sibalszky Zoltán

Azt, amivé lettem, a szüleimnek és a piaristáknak köszönhetem!

1942. szeptember 6-án – alig több mint 10 évesen – felvételt nyertem a Váci Kegyestanítórendi Gimnáziumba. Megható és örökké emlékezetes lesz, ahogy beléptem a nemrég felépült, felavatott, csodálatos kétemeletes impozáns épületbe, a Piarista Gimnáziumba, a gyönyörű, színes, ólomkeretes üvegmozaik képpel díszített főkapun. Az üvegmozaik kép a kétszárnyú, hatalmas kapu fölött félkörben helyezkedett el, benne szívet gyönyörködtető koronás magyar címerünkkel, amelyet kétoldalt egy-egy szárnyas angyal tartott. Gyerekként is meghatódtam, s éreztem, kétszeresen is jó helyre, kitűnő iskolába hozott drága édesapám!

Teltek-múltak az évek, a II. világháború egyre közelebb került Magyarországhoz, majd 1944. december 8-án Vácot is elfoglalták a szovjet csapatok. Nehéz időszakot éltünk át. Légiriadót légiriadó követett, s bár fegyelmezett, de félve is, piarista tanáraink vezetésével a közeli püspökség épülete alatti hatalmas légópincékbe vonultunk. A légiriadó elmúltával vissza a gimnáziumba, folytatni a tanítást-tanulást. Különböző okok miatt helyszükében volt az iskolánk, s ezért például két párhuzamos – A és B – osztályt összevonva 73 fős osztályunk volt. El lehet képzelni, mit jelenthetett ez a piarista atyáknak, de nekünk tanulóknak is. Később lassacskán normalizálódott iskolánk élete. Beindult a tanításon túli iskolai tevékenység is. Jőmagam vízi cserkész lettem. Hatalmas túrákat tettünk az őrsi csónakokkal (szentendrei szigetkerülés, mohácsi vízitúra stb.) Megalakítottam az iskola asztalitenisz szakosztályát, és 4 fős csapattal indultunk a megyei felnőtt bajnokságban. Kézilabdában Vácott ifibajnokságot nyertünk, míg az akkor megismert és nálunk is elterjesztett röplabdában a budapesti Testnevelési Főiskolán rendezett Országos Középiskolai Röplabda Népi Bajnokságban bronzérmet szereztünk. Boldogan vettem át az országos bajnoki 3. helyezéért járó bronzérmet, amelyet ma is őrzök.

Tanulmányaimat jelesen-kitűnően abszolváltam, s

ezért fél- illetve teljes tandíjmentességet élveztem. Már akkor elhatároztam – szüleim egyetértésével –, hogy majd amikor lehet, megpróbálom meghálálni, „visszafizetni” a szeretetteljes nevelést, tanítást, gondoskodást iskolámnak, tanárainknak!

Édesapám – aki szobafestő- templomfestő mester volt – már tanulmányaim során, a háború után kifestette gimnáziumunk hatalmas tornacsarnokát és a hozzátartozó létesítményeket, majd később az alagsori lőteret, a lőtéri folyosóval együtt. Mindezeket természetesen díjmentesen végezte. Később pedig sor került a második emeleti impozáns, Pest megyében akkor még egyedülálló díszterem kifestésére is.

1948 nyarán nagyon szomorú, sőt döbbenetes esemény történt. Az egyházi intézményeket, iskolákat, így a Váci Kegyestanítórendi Gimnáziumot is államosították! A váci rendházunkat felszámolták! Tanulmányi értesítőmben a VI. osztályos bizonyítványt 1948. június 15-én még a piaristák állították ki, ellátva gyönyörű pecsétjükkel. Majd lejjebb, ugyanazon az oldalon 1948. szeptember 2-i dátummal állami, címer nélküli pecséttel ellátott igazolás szerepel arról, hogy felvettek a VII. osztályba.

Ettől kezdve már „csak” a piarista templomhoz tartozó, szerencsére már korábban is működő Piarista Szent Anna kóruson keresztül tartottam a kapcsolatot a piaristákkal, a piarisztikummal. A kórusban, melynek vállalt feladata a kórus alkotmánya szerint templomszolgálat volt. Ebben a kórusban közel 50 évet énekeltem. Az utolsó időkben a kórus titkára is voltam. Ilyen minőségben 1999-ben színes, aranyozott piarista címerrel ellátott emléklapot szerkesztettem meg és nyomtattam ki. Minden valaha volt és akkori énekkari tagnak ünnepélyes keretek között, a piarista iskolák királynőjének ünnepén dr. Kállay Emil tartományfőnök úrral adtuk át az általa aláírt emléklapot.

Érettségi után a Budapesti Műszaki Egyetem gépészmérnöki karának nappali tagozatán 1954-ben gépészmérnöki oklevelet szereztem. Távolra, Mosonmagyaróvárra helyeztek, itt dolgoztam 1957 tavaszáig főtechnikusként.

1956 ősze Magyarország és a magyar nép számára a legszörnyűsebb, de egyben a legdicsőségesebb időszak is volt. Ennek az időszaknak borzalmas eseményei részben Mosonmagyaróvárhoz kötődtek. Erről azonban itt és most nem volna helyes megemlékezni. Külön megemlékezést írtam róla!

Mosonmagyaróvár után 1957 tavaszán Vácra, a Senior Váci Kötöttárugyárba kerültem. Innen a Piarista Gimnázium épületében működő Gépipari Technikumba mentem, ahol 21 évet tanítottam mérnök-tanárként, majd pályámat eredeti végzettségemnek megfelelően gyáregység-igazgatóként fejeztem be. Aktív dolgozóként, majd nyugdíjasként is szoros kapcsolatot tartottam az időközben – hála a Mindenhatónak – Vácra újra visszakérült piaristákkal. Éreztem, hogy most van itt a lehetőség valamit visszaadni, törleszteni szeretett iskolámnak és tanárainak. Rendszeres kapcsolatot tartottam feleségemmel, családommal együtt a gimnázium igazgatójával és a magiszter úrral is. Egyszer szóba került, hogy milyen „szomorúan” néz ki a rendház kapuja és a gimnázium főbejárati kapuja is. Ugyanis a piarista iskolák és a rend államosítása után a volt gimnáziumban évtizedekig más iskola és intézmény működött. Ennek során a rendház kis kapujáról a díszes kovácsoltvas ablakrács és a gimnázium főkapuja feletti csodálatos színes, ólomkeretes, szárnyas angyalos, szent koronás, címeres üvegablak „tűnt el”, semmisült meg!

Először a könnyebb, kisebb munkával és költséggel járó rendház kaput hoztattam rendbe megfelelő szakemberekkel. A díszes vasrács ép és szép ma is, a faipari munkán az idő vasfoga meglátszik. Ezt azonban már majd csak a rendház valamikori nagy tatarozása során lehet rendbe hozni, megszüntetni. Kérem a jó Istent valamint a földi hatalmasságokat, segítsenek abban, hogy még láthassam a felújított, gyönyörű piarista rendházunkat.

2005 tavaszán a nyugdíjamon túl egy országos kiterjedtségű, korábbi újításom bevezetése kapcsán egy nagyobb összeghez jutottam. Azt mondtam magamban, itt a kiváló alkalom megcsináltatnom a Váci Piarista Gimnázium főbejárati kapujának restaurálását. Ezután jött a dolog nehezebbik része. Megfelelő céget, tervezőt, szakembereket kellett keresni. Rátaláltam a Mohay

Üvegfestészeti Stúdióra. Megkaptam a precíz árajánlatot és a művészi kivitelű festett, színes mozaik kép kicsinyített változatát. Az árajánlat összege – ahogy szokták mondani – mellbe vágott! Tudtam, hogy nem „két filléres” munkáról van szó, de a sokszázezres, közel félmillióos főösszeg kissé soknak tűnt. Három dolog segített a döntésemben. Korábban tett ígéretem a törlesztésre, az előbb említett újítási díj felvétele, s nem utolsósorban feleségem, valamint szűkebb családom ösztönzése. Történt ugyanis egy szomorú baleset, amely megrendítette családomkat. 2005-ben egy külföldi iskolai sítáborban sielés közben Harnos Balázs 17 éves unokám halálos balesetet szenvedett. Ez a döbbenetes tragédia készítette a családomat arra, hogy kérje tőlem azt, hogy Balázská emlékére minél előbb készíttessem el a főkapu javítását a színes, ólomkeretes díszablakkal együtt. Ezek után felgyorsítottam a munkálatokat, és rövid időn belül „átadhattam” a restaurált főkaput Nyes-te Pál igazgató úrnak.

A piaristák Vácra való visszatelepedésének öröme egy budapesti műhímező és zászlókészítő szövetkezettel csináltattam egy gyönyörű fehér brokátselyemből az iskola zászlóját. Kétoldalasan! Egyik oldalon a piarista címerrel és az iskola nevével, másik oldalán pedig Vác város színes, szűzmáriás képpel díszített címerével és szintén felirattal, természetesen szép zászlórúddal és saját költségemen.

Érezhetően kissé elfogultan állítom: szép és jó munkát végeztek a Stúdió munkatársai. Azóta is sok szóbeli és írásos dicséretet kaptam ez ügyben diákoktól, szülőktől, váci lakosoktól, sőt még néhány külföldi turistától is.

A dicsérek mellett elhangzott – többször is – egy tárgyilagos, gyakorlatias vélemény is. Nem eléggé jól látható, különösen délután felé, alkonyatkor az üvegmozaik kép. Törtem a fejem, mit lehetne csinálni, hogyan kellene „javítani” a láthatóságon? Jött egy ötletem! Futó Béla a Váci Piarista Gimnázium új igazgatója igen lelkes, agilis piarista atya és vezető, aki már 2013 derekán a Váci Piarista Diákszövetség vasárnapi összejövetelén felhívást intézett a hallgatósághoz, zömében piarista öregdiákokhoz. Kérte, készüljünk ötletekkel, javaslatokkal, felajánlásokkal és főleg tettekkel a 2014-es évre, a piaristák Vácra letelepedésének 300. évfordulójára. Ez egy komoly inspiráció volt számomra is, hogy cselekedjek. Megint csak kerestem egy kiváló szakembert a láthatóság javítása, a megvilágítás kérdésében. Ez a szakember Modróczky János erősáramú villamos üzem mérnök volt. A váci piarista vacsorán volt alkalmam konzultálni a témáról Futó Béla igazgató úrral is, kérve hozzájárulását az ötletem megvalósításához. Ő boldogan beleegyezett, és kijelölte segítő partnernek Dilong Sándort, a gimnázium műszaki vezetőjét. Három napon belül gyönyörű megvilágításban már karácsonykor látható volt díszkivilágításban a Váci Piarista Gimnázium főbejárata. Természetesen a költségeket ismét vállaltam. Istennek hála, hogy segített elhatározásom megvalósításában!

Remélem, még a jubileumi évben tudok más újabb segítséget adni szeretett volt iskolámnak, amelytől olyan sokat kaptam.

Harnos Béla

Beszélgetés Dr. Surján Lászlóval, az Európai Parlament alelnökével

Azt hiszem fölösleges bemutatni e sorok írójának volt iskolatársát, akire még reverendás korszakából is jól emlékszik. A teológiai tanulmányokat is folytató iskolatársunk sikeres orvos lett, majd élete úgy alakult, hogy a TV-ben is gyakran láthattuk, hiszen az Antall József vezette első szabadon választott kormány népjóléti minisztere, a Kereszténydemokrata Néppárt elnöke, jelenleg is alelnöke, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség alapítója, magyar parlamenti képviselő – tevékenységének felsorolását nem is folytatva. Itt csupán annyit említve, hogy jelenleg is az Európai Parlament alelnöke. Nevezetes iskolatársamat nem az ilyen jellegű „köszereplésekről”, hanem gimnáziumi emlékeiről kérdezzük.

• Miként a bevezetőben említettem, jól emlékszem reverendás „korszakodra”, amikor is nagy tisztelettel és ámulattal láttam a folyosón elsuhanni reverendás alakodat. Miként döntöttél érettségid előtt arról, hogy piarista leszel?

Tanáraim, köztük Medvigy Mihály, Szemenyei László, Gál István, de az engem közvetlenül nem tanítók közül is többen, mint Kovács Mihály vagy a még tanárjelölt korában megismert Lukács László olyan vonzó egyéniségek voltak, hogy úgy véltem, egyszerű életprogram azt tenni, amit ők.

• Milyen tanári szakot választottál volna? Magyar-történelem lett volna a választott szakom.

• Hány évig folytattál teológiai tanulmányokat? És hol? Piarista voltam, tehát a Kalazantinum Hittudományi Főiskola hallgatója. A noviciátus után 1960-ban ideiglenes fogadalmat tettem, de annak lejártá előtt arra döbentem rá, hogy nem az Úristen hívása, hanem szeretett tanáraim utánzása vitt a piaristák közé. 1962-ben tehát kiléptem, 1963-ban felvettek a Budapesti Orvostudományi Egyetemre.

• Egyáltalán tanáraid közül egyéniséged, szellemiséged alakulásában kik voltak még rád nagy hatással? Akár mindegyiküket felsorolhatnám. Maklári Lajos humora, Hegyi Ferenc keménysége, Pogány tanár úr szakmaszeretete. Ő ugyan nem tanított, de szakkörre jártam hozzá.

• Miért „pont” a piaristákhoz mentél tanulni? Ebben a döntésedben szüleidre hallgattál, vagy inkább saját elhatározásod volt ez? Netán ministrálási emlékeid irányítottak a piar gimnázium felé?

Már első elemista koromban piarista diák voltam. Ministrálni is a Váci utcai, pontosabban Piarista utcai kápolnában ministráltam először. „Zug hittan” tanárom Kemenes László volt, még kispap korában. Lelki vezetőm Előd István volt, aki első elemista koromban hittanárom, első áldozásra előkészítőm volt. Édesapám cserkész kapcsolatai okán Sík Sándor viszonylag gyakori

vendége volt családunknak. Minden a piaristákhoz kötött. Felvettek ugyan a Toldiba is (ekként lehetett volna Antall József is a tanárom), de persze roppant örömmel mentem a Mikszáth térre.

• Mely tantárgyaktól voltál erős? Feltételezem, hogy biológiából biztos jó voltál, hiszen később az orvosi hivatást választottad. Ki tanította neked a biológiát?

A biológiát Szemenyei László tanította. Szerettem őt, de a tárgy nem nagyon ragadott meg. Az utolsó évben kémiaóra is ő oktatott. Amit megtanultam tőle, később az egyetemen is elég volt. Az orvosi pályára szüleim példája vezetett, mindketten orvosok voltak.

• Volt-e olyan tantárgy, amely nehézséget okozott neked? Mely tantárgyak okoztak neked nehézséget?

Matematikát Balogh igazgató úr, majd Varga László tanította nekünk. Szerettem, versenyeken is indultam, egy-egy fordulón túl is jutottam, nagy eredményeket nem produkáltam. Legnehezebben a nyelvekkel boldogultam. Latin, orosz.

• A humán tárgyakban kik oktattak? És ki volt a hittan tanárod? Gondolom a drága lelkű Medvigy Miska bácsi, akit nem lehetett nem szeretni. Ő mennyire hatott rád?

Medvigy tanár urat már Kolozsvárt ismertük, állítólag ő vette nekem az első cipőcskét. Persze erre nem emlékszem. Bizonyára emlékszel arra a mondására, hogy minden csorbát ki lehet köszörülni, amíg a penge tart. A velünk párhuzamos osztály (ahová Balás Béla, aki most Kaposvár püspöke, is járt) egy kis mini köszörűt készített neki, amit mindig behozott az órára, s aki javított, köszörülhetett egy picit. Medvigy tanár úr mondásait a mai napig is idézem. Egy ideig tanított Jelenits István is, aki máig próbál a helyes úton megtartani. Történelem tanárom Gál István volt. Ő tanította korábban Antall Józsefet is. Büszke volt, hogy két tanítványa is van a kormányban. Ő tanított meg például vázlatot írni.

• Sikeres pályádra rátekintve feltételezem, hogy tehetséges, éles eszű diák voltál. Az ilyen típusú diákoknak általában a testnevelés szokott problémát jelenteni. Szóval Szilágyi Géza bácsival mi volt a helyzet?

A tételt tagadom, sok nálam okosabb, élesebb eszű osztálytársam jeleskedett a tornaórákon és a kosárcsapatban is. Voltak gondjaim a saslengéssel, de nem vol-

tam kirívóan „lógok a szeren” típus sem. Egyszer nagyon megharagudott rám, mert szakadt volt a tornanadrágom. Ami az éles eszet illeti: nem voltam „okostojás”. Viszont, ha már a testnevelés jött szóba, két dolgot kell megemlítenem. Az egyik Megvivy Miska bácsi szerdai kirándulásai a Pilisbe. Ment nyáridőben rendületlenül minden héten. Nem kellett jelentkezni, csak elmenni a hévhez. Sosem maradt egyedül. A másik a nagy balatoni evezések. Akkoriban a Balaton a mai helyzethez képest vadon volt. Éppen Medvivy tanár úr révén már nyolcadik után részt vehettem egy ilyen egyhetes túrán, mert valaki betegség miatt kiesett. Attól fogva minden nyáron végigveztem egy hetet, volt, hogy kettőt is. Szinte minden fát, forrást, táborozásra alkalmas helyet ismertünk a nyugati medencében. Ezek embert próbáló túrák voltak, fizikai teljesítményt is kívántak, de a másokhoz való alkalmazkodást, az egymásra figyelmet is megkövetelték. Hat evezővel haladni csak tökéletes összmunka esetén lehet. Nagy pedagógiai szerepe van egy ilyen túrának. Mire negyedik lettem, Kovács tanár úr rájött, hogy ennek a parton sátrat verő evezősdinek hamarosan vége. Kempingekbe kényszerülten nem lehet azt nyújtani a diákoknak, amit kell. Ekkor indította el a vitorlázást, ekkor készült el a Vándordíák, aminek a makettjén még én is dolgoztam. Az evezős túrák még egy-két évig mentek, azután valóban ellehetetlenültek. Legkedvesebb diákkori emlékeim közé tartoznak.

• *Mivel te nálam két évvel korábban érettségiztél, így a te időszakban a kosaras sikerek még jobban éltek. Tudsz erről valamit? Tudod, többször volt a gimnáziumunk országos középiskolai bajnok, a te idődben is?*

Igen, ez a nagy kosaras korszak volt. Előttünk kezdődött. Magam csak a fakóban játszottam, osztályunknak is csak a második csapatába fértem bele. Egy olyan középiskolás bajnokságra emlékszem, ahol ugyan nem nyertünk, de megvolt a vígasz: a kecskeméti piarista iskola nyert.

• *Előbb hazai, később nemzetközi elfoglaltságod miatt – gondolom – igen nehéz lehetett egykori tanáraiddal, osztálytársaidal a kapcsolat tartása. Ez a kérdés hogyan áll? Mely tanáraiddal volt a legbensőségesebb a kapcsolat ápolása – egyáltalán, ha volt erre idő?*

Az egy Jelenits Istvánon kívül, aki csak helyettesítés jelleggel tanított, már egy tanárom sem él. Osztálytársaimat illetően van adósságom is, régóta húzódik például egy látogatás.

• *El tudsz menni az érettségi találkozókra? Négyévente tartjátok?*

Eddig emlékeim szerint mindegyiken ott voltam, ötvenként találkozunk. Idén esedékes az 55 éves.

• *Közéleti szereplésed során találkoztál, összefutottál volt piarista diákokkal? „Felismertétek” egymást, a közös alma mater kisugárzásának összefogó hatásában? Vagy a rohanó életben ilyenre nem is volt lehetőség?*

Nem mindig derül ki, hogy ki hol érettségizett. Az esetek többségében a közös iskola egyfajta bizalmi

hidat jelent. Sajnos vannak ellenpéldák is, de ezzel ne foglalkozzunk. Általában megjelölöm, hogy hol érettségiztem, a facebook oldalamon is olvasható, hiszen hálás is vagyok a rendnek, meg büszke is a piarista diákságomra. Ahogy te is, a fiatalabbak emlékeznek rám, megszólítanak. (Hiúságom tárgya, hogy az újra induló önképzőkör ifjúsági elnöke is voltam. Ez, tudjuk, Adynak nem sikerült, nekem meg költővé nem sikerült lennem. Megválasztásomat annak köszönhettem, hogy Kovács Mihály tanár úr turista szakkört szervezett saját osztályából és a párhuzamos osztályból, s meghívott csoportvezetőnek. Fordítsuk ezt magyarra: cserkész őrsvezetője voltam egy kisebb csoportnak, alighanem ők korteskedtek nekem.)

• *Mennyire hatott rád, döntéseidre, mentalitásodra, életed alakulására a tanáraidtól kapott lelki, szellemi útravaló? Egyáltalán a piarista szellemiség hogyan hatott rád?*

Nagyon jó hangulatú, de szakmailag igen gyöngye általános iskolából érkeztem a közismerten keményen követelő budapesti piaristákhoz. Az első évek nagyon nehezen mentek. Osztályfőnökünk, Galambos László az első félév végén kitette az osztály névsorát a falitáblára az elért eredmény sorrendjében. Meghúzta az átlagot, és közölte: akik az átlag, azaz a piros vonal alatt vannak, nem számíthatnak arra, hogy egyetemre tudnak kerülni. Nem bénított, hanem épp serkentett ez a megszégyenítő üzenet. Negyvenen kezdtünk, mint akkor minden osztály, 26-an érettségiztünk, és mindannyian diplomás emberek lettünk. Igazándiból tanulni a teológiai évek alatt tanultam meg, így azután az orvosegyetemen játék volt, ami több társamnak komoly nehézséget jelentett. A mi időnkben a gimnáziumban egyfajta „versenylő-képzés” zajlott. Az ellenséges világban be kellett bizonyítani a piarista, s azon túl az egyházi iskola fontosságát. Tanulmányi versenyek sikerei fényezték az iskolát, sokat számított, hogy ott vagyunk-e az első háromban. Bár ennek is nagyon sokat köszönhetek, a lényeg nem ebben van. Amit Ferenc pápa mondott a papképzésről, az igaz az egész keresztény pedagógiára: a szívet kell nevelni. Több tanárunk megtette ezt, némelyik a maga rideg módján. Alaposan elsajátítani, magas színvonalon művelni a szakmát, és a döntésekben engedni, hogy teret kapjon a pietás, talán ebben foglalnám össze a piarista örökséget.

* * *

Bevallom, a tanárainkra való emlékezés – akik között sok volt a közös – bennem is kellemes emlékeket hozott felszínre. Segített ebben hangulatos, élményszerű visszaemlékezésed, bizonyára a Diákszövetségünk lapját olvasók saját emlékei is meglevenednek. Látom, Brüsszelben az angol nyelvű EU-s milióban sem felejtettél el magyarul fogalmazni – talán közös tanáraink munkálkodásának is köszönhetően. Köszönöm a beszélgetést. És hát egyszer gyere majd el a Diákszövetségünk hétfői összejövetelére! Szeretettel várunk!

Dr. Kölcsei Tamás

Felidézve a kosárlabdázás aranykorát...

BESZÉLGETÉS AZ EGYKORI CSAPATTAGGAL, GYÜRK ISTVÁNNAL

Az 50-es években a budapesti piarista gimnázium a kosárlabda sportban élenjáró volt, amit bizonyít több országos középiskolai bajnokság megnyerése is.

Az 1953-ban bajnokságot nyert csapat egykori játékosával, Gyürk Istvánnal – mellesleg a Szt. István Egyetem emeritus professzorával – beszélgetünk az egykori sikerekről.

• *Korábbi beszélgetéseinkből tudom, hogy a gimnáziumi éveid előtt több sportba is „belekóstoltál”, de végül is igazából a kosárlabdázás szerelemese lettél. Mi is ennek az oka?*

A piarokhoz kerülve nyomban megismerkedtem a kosárlabdával. A tornaóra a piaroknál lényegében kosárlabdából állt. Szerencsére magas termetem és talán jó mozgásom miatt Szilágyi Géza tanár úr (nekünk „Géza bácsi”), gondolom, bennem fantáziát látott. Sok lemaradást kellett behoznom (soha nem is tudtam teljesen, hiszen 15 éves voltam, mire kosarazni kezdtem), de a fiúk hamar befogadtak, és én egy-kettőre a „kezdő ötös” tagja lettem. Az osztályban sok tehetséges fiú volt, így az izgalmas hangulatú iskola-bajnokságokat mindig a mi osztályunk nyerte.

• *Csak az osztálycsapat volt ilyen jó? Az iskolacsapat nem?*

A Budapest-bajnokságban is jól szerepeltünk, rendre megnyertük az Eötvös, a Vörösmarty és mások előtt. Az edzések után még sokáig maradtunk, tovább játszotunk, úgy kellett bennünket hazaküldenie Rab bácsinak, az idős pedellusnak, akinek ehhez sokszor más eszköze nem volt, mint a lámpák eloltogatása.

• *Engem is tanított Szilágyi Géza tanár úr, aki az én szememben kicsit ridegnek tűnt, de emlékszem, a jó kosarasok lelkesedtek érte, s „kiváltságos réteggént” nem tanár urazták – mint mi, egyszerű halandók –, hanem Géza bácsinak szólították. Te hogyan emlékszel rá?*

Testnevelő tanárunk és egyben a Piarista Gimnázium csapatának edzője, Géza bácsi nagyszerű tanár, sportember és elismert sportvezető volt. Nagyon jó megjelenésű és inkább tornász alkatú volt kis, nyírott bajusszal és hullámos hajjal. A negyvenes évei elején lehetett akkor. Hihetetlen fegyelmet tartott, miközben szavát soha fel nem emelte. Sőt, sokszor hegyezni kellett a fülünket, hogy egy tornacsarnok zajában utasításait megértsük. Megkérdőjelezhetetlen tekintély volt, és nem csak előttünk – elismerte őt a magyar, sőt a nemzetközi kosárlabda sport is, és emellett kiváló nemzetközi játékvezető is volt.

Ez a sikeres sportszereplés egészen 1952-ig tartott, amikor is a helsinki Olimpián a Bulgária-Uruguay meccsen szándékos durvaság miatt kiállította a bolgár Totevet, egy baráti ország játékosát! Ez a szocialista tábor sportvezetőinek szemében főbenjáró vétek volt, és kiverte a biztosítékot. Géza bácsit az első repülővel hazaküld-

ték, és örökre eltiltották a játékvezetéstől. Ne felejtsük, ez a Rákosi- korszak alatt volt. Géza bácsi most már minden erejét és idejét a piarista kosárlabda életnek szentelte, az iskola csapatának erősítésére fordította. Minden sikerünk, gondolom, elégtétel volt számára.

• *Aztán hogyan is volt az a bizonyos 53-as középiskolai bajnokság? Erre, gondolom, neked nagyon kellemes lehet visszaemlékezni.*

A mérkőzéseket a döntőbe került 8 csapat részvételével egy héten keresztül a Nemzeti Sportcsarnokban rendezték. Az ország első fedett sportcsarnokaként 1941-ben épült szép és célszerű csarnok lelátóján a döntőn kétezer néző szorongott. A csarnokban általában nagy nemzetközi mérkőzéseket rendeztek, így aztán az, hogy így itt játszhattunk, az eseménynek külön rangot adott. A mérkőzéseket általában délután rendezték, de egyik mérkőzésünk, péntek reggel kilenc órakor kezdődött. Mivel ez rendes tanítási nap volt, tudtuk, hogy ezúttal szurkolóinkra nem számíthatunk. De micsoda meglepetés: mikor kifutottunk a pályára, felharsant a Hajrá Piarok! Kinézve a lelátóra, ott láttuk az osztályt, szinte teljes létszámban.

• *Nem tudom elképzelni, hogy a tanítási szigorban rendíthetetlen tanáraitok tanítási időben (a tanulás rovására) egyszerűen csak elengedték volna a diákokat a nagy eseményre. Erre csak az áldott (és lágy) szívű Péter tanár úr lett volna képes.*

Hogy mi történt ezt megelőzően az osztályunkban, azt persze csak később tudtuk meg. A fiúk nyolc óra előtt gyors haditanácsot tartottak, hiszen úgy gondolták, hogy amíg mi a piarista színekért küzdünk a Sportcsarnokban, ők sem lehetnek tétlenek, nekünk rájuk, az ő buzdításukra szükségünk van. Gyorsan kellett dönteniük, még az első óra előtt, mert úgy érezték, elkéredzkedni nincs esély. (Igazuk lehetett.) Amire pedig még bizonyára nem volt példa az intézmény több évszázados történetében, – pár társunk kivételével – az egész osztály ellógott az iskolából. Végig a Kossuth Lajos utcán, a Rákóczi úton és a Thököly úton a 67-es villamossal a mérkőzés kezdetére ott is voltak a bátrak lelkesen a lelátón. És zengett a Hajrá, Piarok! Mi persze győztünk, ahogy addig is minden meccsünkön.

• *De mi történt ez alatt a kiüresedett osztályteremben és a tanáriban?*

Azóta számtalanszor megpróbáltuk rekonstruálni az eseményeket. Az első óra magyar volt, így pontosan nyolc órakor belépett a IV/b tantermébe Fekete tanár úr. Képzeljük el, amint ott áll a katedrán és szemben vele az üres padosorok. Skandalum! Hogy pont Fekete tanár úr volt az első óra, az persze balszerencse volt. Fekete tanár úr ugyanis, kitűnő magyar tanár, de nagyon szigorú ember volt, méghozzá minden humorérzék nélkül. Hamar kiderült, mi is történt.

• *Ismertem szeretett volt osztályfőnököm, Fekete tanár úr indulatos természetét, hamar dühbe tudott gurulni. El tudom képzelni felháborodását.*

Sajnos, Fekete tanár úr a helyzetet totálisan félreértve (a történeteket személye elleni inzultusként, merényletként értelmezve) a tanáriba rohant. Hogy ott mi történt, nem tudhatjuk, de nyilvánvalóan osztályfőnökünkön, Szemenyei tanár úron kérte számon a történeteket. Szemenyei tanár úr azonnal tudta, hogy hol lehet, hova tűnhetett az osztálya, és jó pedagógusként, volt cserkészvezetőként szívében, azonnal az osztály mellé állt. Kifutott a Ferenciek terére, föl az első 67-esre, és a mérkőzés kezdetére már ott is ült az osztály mellett, és velük együtt szurkolt nekünk. Aztán a mérkőzés után szépen hazahozta a társaságot. Na ezzel lecsendesülhettek a kedélyek... De vissza a bajnoksághoz!

Mérkőzéseinket sorra nyertük, igen jó csapatunk volt, szinte mindenben, talán csak keménységben nem emelkedtünk a többiek fölé. A játék jól ment, de néha úgy éreztük, hogy minket, az egyetlen egyházi iskolát, egyes bírók nyomnak, sőt a versenybírók is igyekeznek leszorítani bennünket az első helyről. Mert mégis csak égés lett volna az egyházellenes rendszer számára, ha az országos középiskolai bajnokságot egy egyházi iskola nyeri. (Meg aztán, Géza bácsiba is szívesen rúgtak volna még egyet.) Így jutottunk el – mégis 100%-osan! – az utolsó, vagyis az utolsónak vélt meccsünkig.

• *Kivel játszottátok a döntőt?*

Ezen a mérkőzésen Szombathely csapatát vertük meg, de a versenybírók a mérkőzést, valamiért (nem emlékszem miért) megóvta, és újrajátszást rendelt el. Ha győzünk, miénk az első hely, mi vagyunk a bajnokok. A félidőben az ellenfél vezetett. De Géza bácsi az öltözőben úgy lelkesített, úgy buzdított bennünket, hogy azt soha el nem felejtem. Valójában egyetlen szavára sem emlékszem már, sőt, azt hiszem, öt perccel később se tudtam volna elmondani, mit mondott, mert nem is az volt a lényeg, hanem az, ahogy mondta!. Zengett, zúgott a lelá-

tó, szinte mindenki nekünk szurkolt: Hajrá Piarok! Nem csak az osztály, az iskola, a tanári kar nagy része (élén Balogh igazgató úrral), hanem sokan mások is, akiknek ez egyfajta „rendszerellenes demonstráció” volt, szabadon szurkolhattak egy egyházi intézménynek a legvadabb vallásüldözés korában.

• *Ahogy meséled, egyre jobban én is izgulok, szinte átélem a döntő drámai perceit!*

Nem sokra emlékszem persze, de arra igen, hogy a lefújás előtt néhány másodperccel az ellenfél vezetett egy ponttal. Ekkor két büntetőhöz jutottunk. Kovács Iván a rá jellemző nyugalommal és biztonsággal dobta be mindkettőt. Győztünk! A Piarista Gimnázium csapata lett 1953-ban az országos középiskolai bajnok! Másnap ünnepelt az osztály. Ünnepelt az egész iskola. Emlékszem, nagy volt a boldogság otthon is. Nekem ez a bajnokság kosárlabda- pályafutásom legmaradandóbb emléke. Sőt, amikor most meggondolom, talán életem egyik legnagyobb élménye is.

* * *

Bevallom, leírásod alapján szinte átéltem az izgalmas perceket, utólag szégyenkezve azon, hogy bezzeg én hajdanában alig találtam be a gyűrűbe! Köszönöm érdekesítő visszaemlékezésedet, egyben gratulálok sportos alkatod megtartásához. Na ja, aki ilyen jól tudott kosarazni!

Dr. Kölcsei Tamás

Bejárás a Budapesti Piarista Gimnáziumban:

Golda János építésmérnök várja az érdeklődőket április 26-án (szombaton) 15 órakor az V. Piarista u. 1. alatt a II. emeleti tanácsteremben, hogy előadását követően bemutassa az átalakított épületet.

F. Zs.

Teleki Pál örökérvényű mondásaiból

„Európát nem lehet elképzelni sem a múltban, sem a jelenben Magyarország – sem annak tája, sem annak népe – nélkül.”

„Csak azoknak az országoknak van létjogosultságok, amelyek európai célokat akarnak szolgálni. Mi ezer éve szolgálunk európai célokat.”

„Ha mi nem tartjuk meg a magunk mivoltát, a magunk lelkeségét, a nemzetnek a maga mivoltáról vallott felfogását, amely itt ezen a helyén a világnak, ebben az időbeli, térbeli tájban az egyedüli lehető, földrajzilag és népileg adott, abban az esetben megszűnik a nemzet, Európának egyik nemzete, alkotóeleme. Akkor emberek leszünk csak, porszemek, széjjelhullunk, és soha többé felismerhetők nem leszünk.”

Az idei esztendőben is rendelkezhetünk adónk egy részéről!

1%-át valamelyik egyháznak, másik százalékát pedig egy szervezetnek vagy alapítványnak ajánlhatjuk fel.

KEDVEZMÉNYEZETT:

Magyar Katolikus Egyház
technikai száma: 0011

Magyar Piarista Diákszövetség
adószáma: 19013581-1-41

Piarista Alapítvány
adószáma: 19013598-1-41

A PIARTOUR 2014. évi tanulmányútjai

• 2014. június 10–14. között szervezzük meg a szeptemberről elhalasztott tanulmányutat az Alsó-ausztriai várak, kolostorok és városok megtekintésére a Waldvier telbe.

Útvonal: Lilienfeld–Melk–Weitra–Zwettl–Rapottenstein–Pöggstall–Geras–Riegersburg–Raabs–Heidrichenstein–Gmünd–Altenburg–Eggenberg–Rosenburg–Grafenegg.

A tanulmányút költsége 200 Euró + 12 000 Ft (busz, szállás félpanzióval). Jelentkezés Csapody Gézánál a hétfői klubnapokon 100 Euró előleg egyidejű befizetésével.

• A PIARTOUR egynapos tanulmányútja a komáromi erődrendszer megtekintésére.

Az út 2014. szeptember 23-án, kedden lesz. Programja az erődrendszer mindkét oldali bejárása és a szlovák oldalon fekvő Révkomárom belvárosának megtekintése. Indulás reggel 7 órakor a Batthyány térről, a szokott helyről. Költség 5000 Ft, mely összeget a jelentkezéskor kell Csapody Gézánál befizetni a szokásos hétfői klubnapokon.

• Egynapos tanulmányutat tervezünk Békéscsaba és Gyula nevezetességeinek megtekintésére 2014. május 10-én szombaton. Költség: 7500 Ft (buszköltség, belépőjegyek), mely jelentkezéskor fizetendő.

• 2014. szeptember 9–13. között tanulmányutat szervezünk a Partium, Mezőség, Kalotaszeg, Kincses Kolozsvár és környékének megtekintésére. Költség: 56 000 Ft, mely összeg tartalmazza a szállás, a félpanziós ellátás, a belépők és a busz költségeit. Jelentkezés Csapody Gézánál a hétfői klubnapokon 30 000 Ft előleg egyidejű befizetésével.

Kedves és tisztelt Öregdiáktársak!

Megint szeretnék kérni valamit.

Az utóbbi időben kiderült, hogy nagyon sokan közületek email címet változtattatok, illetve pontatlan a címek, ami az adatbázisunkban van. E címek a legfontosabbak a könnyebb kapcsolattartás szempontjából. Ezért mindannyiótokat arra kérem, hogy közöljétek velem a címeket, akár egy szöveg nélküli küldeményben is.

Mindenkinek köszönjük a tagdíjbefizetéseket, akik már megtették.

Üdvözlettel: Csepely Péter

Csak emlékeztetőül...

A Diákszövetség vezetésének döntése értelmében a 75 év feletti tagjainktól nem várjuk el a tagdíj befizetését, ugyanakkor adminisztrációs okokból mégis küldünk ki csekket, és az újság, valamint a boríték címzésénél feltüntetjük a befizetéseket. Már csak azért is, mert ha valaki mégis fizetne, legyen ott a csekk. A tavaszi Piarista Diák kiküldésének előkészítése miatt a befizetések adminisztrálását le kell zárnom január 31-ével, ezért a későbbi befizetéseket most nem tudom figyelembe venni.

Akik nyomtatott újságot kapnak, csak akkor lesz csekk benne, ha egy vagy több évvel tartoznak. Akik pdf-ben kapják az újságot, ők elmaradás esetén borítékban kapják a csekket. Akiknek nincs elmaradásuk, nem kapnak csekket sem az újságban, sem borítékban, sőt ők még borítékot sem kapnak.

A tavalyi őszi számnál mindazok, akik email címmel rendelkeztek, elektronikus formában kapták meg a lapot. Akik külön kérték, hogy mégis nyomtatott formában küldjük, azok kérését átvezettem az adatbázisba. Ha mégis valamilyen eltérés lenne, kérem, jelezzétek!

Üdvözlettel:

*Csepely Péter, Magyar Piarista Diákszövetség
tag- és tagdíjnyilvántartás-vezető,
e-mail: csepely38@gmail.com*

Magyar Piarista Diákszövetség Közhasznú szervezet
Adószám: 19013581-1-41 Elnök: Dr. Oberfrank Ferenc +36 20552-0189
Számlaszám: OTP Bank: 11708001-20504685
SWIFT kód: (BIC) OTPVHUB
IBAN szám: HU68 1170 8001 2050 4685 0000 0000

Piarista Alapítvány (Alapító: Magyar Piarista Diákszövetség)
Közhasznú szervezet Adószám: 19013598-1-41
Kuratórium elnök: Görbe László +36 20 478-8888
Számlaszám: ERSTE Bank: 11991102-02103154
SWIFT kód: (BIC) GIBAHUHB
IBAN szám: HU29 1199 1102 0210 3154 0000 0000

1052 Budapest, Piarista köz 1.
Telefon/üzenetrögzítő: +36 1 486-4432
Internet: <http://www.diakszov.piar.hu>;
E-mail cím: diakszov@piar.hu

Nyilvántartási ügyek: Csepely Péter +36 30 318-7199
E-mail cím: csepely38@gmail.com
Gazdasági ügyek: Svastits Géza, +36 1 486-4454
E-mail cím: svastits.geza@piarista.hu

Hivatalos órák: Budapest, Piarista u. 1. (Budapesti Piarista Gimnázium) I. emelet alatt minden hétfőn 10-17 óra között

Tagdíj: aktív keresőknek évi 4000 Ft, nyugdíjasoknak, tanulónak és pártoló tagoknak évi 2000 Ft. Külföldiek tagdíja 40 Euro, vagy annak megfelelő más pénznem. **Adományokat** a fenti számlákon köszönettel fogadunk. Befizetés a házi pénztárban a hivatalos órákban, a kiküldött csekkel, vagy banki átutalással a fenti számlákra.

A Piarista Diák következő, 79. száma 2014. szeptember hónapban jelenik meg.

Lapzárta: 2014. augusztus 10.

Piarista Diák • Kiadja a Magyar Piarista Diákszövetség • Nyilvántartási szám: 163/440/1/2008
Szerkesztette a Sajtóbizottság: Borián Tibor, Farkas Zsolt
Tördelés: Logod Bt. • Nyomda: Innova-Print Kft. • Felelős vezető: Komornik Ferenc